

35

ΜΑΚΕΔΟΝΟΠΟΥΛΟ

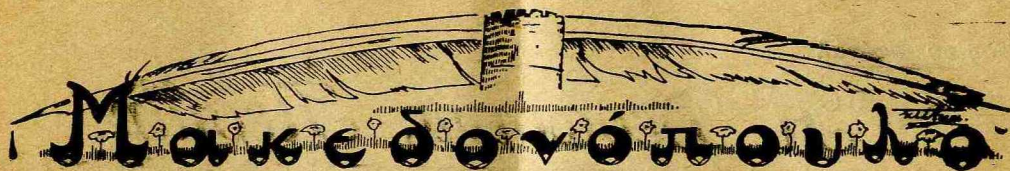

ΕΤΟΣ Γ΄

— ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 11

ΕΚΔΟΣΗ "ΧΑΡΟΥΜΕΝΗΣ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ,"

ΕΤΟΣ Γ'

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1935

ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 11)35

Ἀπὸ τὴν ὑπὸ ἔκδοσιν συλλογὴν
•ΤΟ ΜΑΓΙΚΟ ΦΛΑΟΥΤΟ•

Ο ΦΟΒΟΣ ΤΗΣ ΟΡΦΑΝΕΙΑΣ

—Γιὰ δὲς μαμᾶ, σὲ κείνη τὴ φωλίτσα
δὲ γύρισε ἢ μάνα χελιδόνα
καὶ μείναν χωρὶς χᾶδια κ' ἀγκαλίτσα
τόσα πουλάκια νηστικά καὶ μόνα!

Σὰν φεύγεις μακρὰ καὶ σύ μαμᾶ μου,
φοβᾶμαι μὴ τυχὸν καὶ δὲ γυρίσης
στὸ σπίτι μας καὶ στὴ μικρὴ ἀγκαλιά μου
κ' ἔτσι σὰν τὰ πουλιὰ ὀρφανὸ μ' ἀφήσεις...

Μαμάκα, σὰν τρελλὸς θὰ σὲ ζητοῦσα,
σὰν τὰ πουλιὰ πὺ κλαῖνε τώρα ἀντάμα,
ἄχ, πίστεψε, μονάχος μου θὰ σκοῦσα·
θὰ πέθαινα, μαμᾶ μου, ἀπὸ τὸ κλάμα!

ΡΙΤΑ Ν. ΜΠΟΥΜΗ

Μαρίου Ντόναλ

Ἡ Δεσποινὶς Περιλλὴ

(Συνέχεια)

Μετὰφρασις Ψ

Ἡ Κάρο μὲ τὸ μεγάλο της κότσο, φαινόταν σωστὴ μεγάλη κυρία. Ἦταν ὁμοιος καὶ πρὸ ὁμορφῆ ἀπὸ τὴν Λουσί.

—Τὶ ὁμορφῆ ποῦσαι! τῆς εἶπα.

Κολακεύτηκε καὶ:

—Φαίνεται πὼς ἔγινες καλὸ κορίτσι, ἀπῆντησε.

Μ' ἄρπαξε ἡ Λουσί, κ' ἄρχισε νὰ μὲ τρώῃ στὰ φιλιὰ. Ἦταν δὲν μπόρεσα νὰ εὐχαριστήσω τὴν Κάρο γιὰ τὰ καλά της λόγια. Ἡ καυμένη ἡ Λουσί δὲν ἄλλαξε διόλου. Ἐνῶ ἡ Κάρο...

Ἡ Δις Αὐγὴ, μὲ φίλησε, μὲ χαϊδέψαε στὸ μάγουλο, τὴ στιγμὴ πού ἡ Κάρο κ' ὁ Κάλιξτ χωριετιόνταν σὰν μεγάλοι κύριοι. Δὸς του ὑποκλίσεις ὁ Κάλιξτ καὶ κείνη δὸς του καὶ χαμογελοῦσε σὰν πριγκηπέσσα. Τοὺς ἄκουες νὰ κελαῖδουν: «Κύριε, Δεσποινίς». Ἡ Δις Αὐγὴ τοὺς ἔβλεπε ἱκανοποιημένη, σὰν τὴ γάτα πού πίνει γάλα.

Γύρευα εὐκαιρία νὰ δείξω στὴ Δίδα Ἐμεράνς τὴν αὐλή, τὰ ζῶα, τὸ πατάρι, αὐτὸ πρὸ πάντων.

Ὁ πατέρας μου πῆρε τὸν θεῖο στὸν κῆπο. Τοὺς ἀκολούθησα οἱ ἀδελφές μου κ' ὁ Κάλιξτ. Τὸν ἔλεγον: «Κύριε ντὲ Μπωπρὲ», μιὰ στιγμὴ τὸν εἶπαν καὶ κ. Βαρῶνο. Νὰ κατὰ τί διέφεραν ἀπὸ μένα, πού δὲν λογάριζα τοὺς τίτλους του.

Ἡ Δις Αὐγὴ πῆγε νὰ ρίξῃ μιὰ ματιὰ στὸ τραπέζι. Ἦμουν ἐλεύθερη. Πῆρα τὴν Δίδα Ἐμεράνς ἀπὸ τὸ χέρι καί, μιὰ καὶ δύο, στὸ πατάρι. Ὅλα ὅπως τ' ἄφησα. Ἀλλὰ γιατί μοῦ φάνηκαν σὰν ἀλλοιώτικα; Πού ἡ γοητεία του. Πάτησα τὰ κλάματα. Ἡ Δις καταλαβε καλὰ τί μοῦ συνέβαινε. Βρισκόμουν πρὸς τὴν πραγματικότητα. Μὲ λυπήθηκε καὶ δὲν θέλησε νὰ μὲ κοροϊδέψῃ.

—Μικρὴ μου, εἶπε, ἔτσι ἦταν πάντα. Ὅ,τι μᾶς φαίνεται θαυμαστό, χάνει

τὴ γοητεία του, ὅταν τὸ συγκρίνουμε μὲ κάτι πρὸ ὁμορφῆ, ὅταν ξεύρουμε νὰ κρίνουμε καλύτερα. Μὴ στεναχωριέσαι, Ὅλ' αὐτὰ σ' ἔκαναν εὐτυχισμένη τότε τώρα ἔχεις ἄλλες χαρές. Αὐτὲς πρέπει νὰ προσέχῃς.

Κατέβηκα ἀπ' τὸ πατάρι, ἀλλὰ ξανάγινε εὐθυμῆ. Ἄν ἔλειπαν οἱ νεράιδες πού θαμπώνουν καὶ τὰ φαντάσματα πού διασκεδάζουν, ὅμως ξαναβρῆκα τὸ αἶσθημα ἐκεῖνο τῆς ἀμεριμνησίας, πού μ' ἔκανε νὰ ξεχνῶ τότε, τὴν τυραννία τῆς Δίδος Αὐγῆς.

—Πόσο ἤμουν εὐχαριστημένη ἐδῶ! ἔξηγησα στὴν Δίδα Ἐμεράνς. Πόσο! Ἔπαιξα τόσο μὲ τὸν Πιὸκ καὶ τὸν Κρικέ...

Ἡ ἀχάριστη μέχρι τότε δὲν θυμήθηκα τὸν Κρικέ, τὸν καυμένο τὸν Κρικέ, ποῦταν ἀλυσοδεμένος στὴν ἄλλη αὐλή, καὶ πού τὴ φωνὴ του μοῦ φαινόταν πὼς ἄκουα. Γρήγορα πῆρα τὴν Δίδα κατὰ κεῖ. Δὲν γελιόμουν. Ὁ Κρικέ μὲ μυρίστηκε. Ρίχτηκε ἀπάνω μου σὰν τρελλός. Ὅσο πῆγαινε κ' ἀγρίευσε. Μόνο τὴν νύκτα τὸν ἔλυαν.

Ἐνα μαδημένο κοττόπουλο μὲ θύμωσε τὸν Πιὸκ καὶ παρὰ λίγο νὰ ξαναπατοῦσα τὰ κλάματα.

Κτύπησε τὸ κουδοῦνι τοῦ φαγητοῦ. Πλύθηκα. Ἡ συντροφιά γυροῦσε ἀπ' τὸν κῆπο. Ὁ Κάλιξτ βιάδιζε ἀνάμεσα ἀπ' τὴν ἀδελφές μου, μὲ ὕφος σπουδαίου. Ἦταν γελοῖος. Μερικὰ βήματα πρὸ πίσω ἔρχόνταν ὁ πατέρας μου κ' ὁ θεῖος μου.

Τὸ φαγητὸ ἄφθονο, ἐξαίσιον σεβρισμένο.

Ἐπειρὰ πῆγαμε κ' εἶδαμε τὸν τρῦγο. Λάβαμε μέρος καὶ μεῖς ἐκτὸς ἀπ' τὴν Κάρο καὶ τὸν Κάλιξτ.

Τὰ περάσαμε θαυμάσια. Διασκεδάσαμε μ' ὅλη μου τὴν καρδιά.

Ὁ θεῖος μου, μὲ τὴ σειρά του, κά-

λεσε τὴν Δίδα Αὐγὴ καὶ τὴν ἀδελφές μου σὲ μᾶς. Ὅλοι εὐχαριστήθηκαν, πρὸ παντὸς ὁ πατέρας πού ἔλλεε σὲ χαρὰ Ὅλη ἡ ψυχρότης πού ὑπῆρχε μεταξὺ τοῦ θεῖου καὶ τοῦ πατέρα σβύστηκε. Στὸν πατέρα μου πὰ δὲν ἐνδιέφερε ἡ παρουσία τοῦ θετοῦ γιοῦ, πού, στὴν ἀρχή, τὸ ν στεναχωροῦσε τόσο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ XIII

Αἰσθητὴ Μεταβολὴ

Εἶχα κατηγορήσῃ τὴ Δίδα Αὐγὴ, ἀλλὰ δὲν μποροῦσα νὰ κάνω ἄλλοιῶς. Ὑστερα σὰν νὰ διορθώθηκε. «Μικρὴ Σουζάνα» ἀπὸ δῶ, «καλὴ Σουζάνα» ἀπὸ κεῖ. Σὲ κάθε συνάντησή μας τῆς φαινόμουν ὄλο καὶ καλύτερη. Εὐτυχῶς πού ἡ Δις Ἐμεράνς ἔβαλε τὰ πράγματα στὴ θέση τους. Μιὰ ὅμως ἀφθόρμητη δυσπιστία ἐμτόδιζε νὰ πέσω στὰ δίκτυα της.

Δὲν κάνω καλὰ νὰ λέω αὐτὰ τὰ πράγματα, ὡς τόσο δὲν τὰ σβύνω γιατί δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἡ ἀλήθεια.

Ἡ Δις Αὐγὴ ἀπέβλεπε κάπου. Δὲν τὸ κατάλαβα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς. Προσπαθοῦσε νὰ παρασύρῃ τὸ θεῖο μου χωρὶς νὰ τὸ πάρῃ χαμπάρι. Χρησιμοποιοῦσε μένα, ὅπως μεταχειρίζονται μιὰ μπουκιὰ ψωμὶ γιὰ νὰ ξεγελοῦν τὰ ποντίκια.

Ἐκανε πὼς μ' ἀγαποῦσε γιὰ νὰ μπῆ στὸ σπίτι του, καὶ ν' ἀποκτήσῃ τὴν ἐμπιστοσύνη καὶ τὴν εὐνοιά του γιατί—πρέπει νὰ ξέρετε—καταμάγευε μὲ τὴν ἐξυπνάδα της.

Αὐτὸ ὅμως δὲν ἔγινε. Ὁ θεῖος Πέτρος δὲν ξεγελιέται εὐκόλα. Ἐξ ἄλλου εἶχε ἐξ αἰτίας μου, πολλὰ στὸ παθητικὸ της. Ὁ θεῖος κατάλαβε πὼς μὲ κατεδίωκε.

Τὴν συγχώρεσα. Αὐτὸ μόνο μποροῦσα νὰ κάνω. Δὲν ἤξερα ἂν θὰ μπο-

ροῦσα νὰ τὴν ἀγαπήσω. Αὐτὸ πού λέει τὸ Εὐαγγέλιο: «ἀγάπα τὸν ἐχθρό σου», πάντα τὸ βρισκα πολὺ δύσκολο. Ἀκόμη καὶ τώρα μοῦ φαίνεται πρὸ εὐκόλο νὰ κάνω καλὴ στοὺς ἐχθρούς παρὰ νὰ τοὺς ἀγαπῶ.

Δὲν περνοῦσε ἐβδομάδα χωρὶς ἡ Δις Αὐγὴ νὰ ἔρθῃ σπίτι μας. Ὁ θεῖος μου πάντα τὴν δεχόταν μὲ μεγάλη εὐγένεια, ἀλλὰ ποτὲ δὲν τῆς ἔλεγε νὰ ξανάρθῃ. Αὐτὴ ὅμως ξαναρχόταν.

Σιγὰ-σιγὰ ὁ πατέρας μου κατήντησε νὰ περνᾶ νὰ μὲ φιλᾶ κάθε μέρα, ἄλλοτε πηγαίνοντας στὴ δουλειά του, ἄλλοτε γυρνώντας. Ἡ ὄγεια του φαινόταν καλύτερη. Ἦταν λιγότερο ὀχρὸς, ἀλλὰ εἶχε πάντα τὴν ὄψη ἀνθρώπου, πού κάτι τὸν βασάνιζε. Τὸ καταλάβαινε ὁ θεῖος μου καὶ ἔλεγε μὲ λίγη στοργὴ καὶ πρὸ πολὺ λύπη: «Ὁ καυμένος ὁ Ἄρνῶ!»

Κάποτε-κάποτε ἔρχόνταν οἱ ἀδελφές μου. Θέλησα νὰ τὶς σεργιανίσω στὸ κτήμα ἀλλ' ἄρχισαν τὴ συζήτησι μὲ τὸν Κάλιξτ γιὰ τὴν σχολὴ καὶ τοὺς θυμους: «Οἱ Φλαμανδοί, οἱ Ὀλλανδοί, οἱ Ἰσπανοί—ὁ γοτθικός, ἡ ἀναγέννησις, τὸ ῥοκοκό—οἱ Ἕλληνες, οἱ Ρωμαῖοι».

Ἡ Κάρο ἔσπασε ἐν ἀπολίθωμῳ καραβίδος κ' ἄκουσα τὸν Κάλιξτ νὰ τῆς λέει «θὰ νόμισῃ, πὼς τῶσπας' αὐτῆ». Βέβαια αὐτὸς πού θὰ νόμιζε θάταν ὁ θεῖος, αὐτὴ δὲ ἤμουν γώ. «Καλὰ, εἶπα, μέσα μου, ἂν ὁ θεῖος δὲν ἀνακαλύψῃ τὴ ζημία, δὲν θὰ πῶ τίποτε, ἂν ὅμως μὲ κατηγορήσουν, θὰ ὑπερασπισθῶ». Ἐξ ἄλλου δὲν ἔδωσα καὶ μεγάλη σημασία στ' ἀπολιθώματα. Τὸ ἴδιο κ' ἡ Κάρο πού τὴν ἄρεζαν τ' ἄλλα πολύτιμα ἀντικείμενα τὰ σκορπισμένα σ' ὄλο τὸ σπίτι. Θὰ σκέπτονταν: «ὁ θεῖος Πέτρος δὲν εἶναι μόνον θεῖος τῆς Σουζάνας, αὐτὰ ὅλα δὲν εἶναι δικὰ της!». Θάθελε, λοιπόν,

Ὁ Πούφ μὲ τὸ στεφάνι στὸ κεφάλι...

νάταν στη θέση μου. Κάποτε άκουσα τον Καλίξτ να λέει: «Στη πραγματικότητα γώ είμαι γιός του κ. Ντεγκράβ». Δεν ήταν ανάγκη να προσθέσει: «Όλ' αυτά είναι δικά μου». Είμαι βεβαία πως τότε άρεσε πιδ πολύ στην Κάρο.

Τάπα όλα στην Λίδα Έμεράνς. Αυτή όμως μ' έστειλε να παίξω με τις κοπέλες μου Είχα είκοσι! Κάθε μία με τ' όνομά της. Έκανα τη δασκόλα. Άλλοτε την άσστηρή κι' ήμουν ή Δις Κλαρίς, έλλοτε την καλή κι' ήμουν ή Δις Έμεράνς. Πιδ πολλές φορές ε'μουν ή Δις Έμεράνς γιατί είχα μάθη στο Οικοτροφείο, ότι ή καλωσύνη είναι ένα άπο τ'α καλύτερα προτερήματα.

Ό θεϊός μου ήταν σ' όλους τους δικούς μου ευγενικός, στοργικός δε μόνο στον Καλίξτ και σε μένα. Καταλάβαινε κανείς πως με τ'ό ζόρι τους δεχόταν σπίτι του. Δεν μπορούσε άκόμη να τους χωνέψη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΧΙΥ

Ό Πούφ θα γίνη μεγάλος καλλιτέχνης

Το χρόνο 'κεινο ο Πούφ δεν θα τον ξεχάση. Μετάλαβε για πρώτη φορά κ' άρίσταιπε στη τάξη του. Ό κ. Λαμπρόντ είχε εκθέσει τ' έργα των μαθητών του στη σάλλα του Ίνστιτούτου και ο Πούφ πήρε ένα επίχρυσο μετάλλιο.

Άν ήθελε κανείς να δη' ένα ευτυχισμένο πρόσωπο, έπρεπε να κυτάξη τον Πούφ. Ό Τουάν και ή Μαρία Βερζέ τ'άχαν χαμένα. Τί! Αυτό «τ'ο κακό βατράχι», ν' ανεβαίνη στην εξέδρα, να τον φιλή ο κ. Δήμαρχος, να τον συγχαίρη ο κ. Νομάρχης κι' όλος ο κόσμος να χειροκροτή όταν φωνάζαν «Φρανσουά Βερζέ!» Ήμουν τόσο συνηθισμένη να τον λέω Πούφ, που για μη στιγμή νόμισα ότι ο Φρανσουά Βερζέ ήταν άλλος και δεν χειροκρότησα παρ' όταν έπαψαν οι άλλοι.

Όταν ο Πούφ κατέβηκε άπ' την εξέδρα με τ'ο στεφάνι στο κεφάλι, πήδηξα άπ' την καρέκλα μου και θάτρεξα

να τον φιλήσω, άν ή Δις Έμεράνς δεν με κρατούσε άπ' τ'ο φουστάνι.

Ό θεϊός με την ευκαιρία αυτή κατέθεσε στ' όνομά του στο ταμειυτήριο πεντακόσια φράγκα.

— Άρχίζεις να κάνης περιουσία! τούπε γελώντας.

Το βράδυ γιορτάσαμε την επιτυχία του Πούφ. Ό κ. Λαμπρόντ και οι Βερζέ φάγαν στο θεϊόν. Ήπιαμε σαμπάνια. Ό Πούφ μου ύποσχέθηκε πως θα μ' έκανε τ'ο άγαλά μου άπο κερι. Διαμαρτυρήθηκα, γιατί άπο κερι δεν θάταν γερό!

— Άργότερα θα στο κάνω με μάρμαρο και άργυρο, με βεβαίωσε ο Πούφ. Άλλά και με κερι να δης τι καλούτσικια πού θάσαι.

Δέχτηκα. Άπο την επομένη τ'όβαλε στη δουλειά, άφοϋ προηγουμένως ο κ. Λαμπρόντ τούδωσε μερικές οδηγίες.

— Έγώ έλεγε ή Κάρο δεν θα διακινδύνευα ποτε να με μεταμορφώση ε'νας καλλιτέχνης τής πεντάρας!

Η Δις Έμεράνς έγραβε κοντά μας. Έρχόνταν κι' ο θεϊός μας κι' έλεγε δύο λόγια. Πόζερνα με μεγάλη προσοχή. Θα μ' έλεγαν «τ'ο κορίτσι με τ'α κλήματα» άπ' τ'α κλήματα, πού'α στους ώμους.

Άν την πετύχης, είπε ο κ. Λαμπρόντ, θα την στείλω στην εκθεση των Παρισίων.

Και πέτυχε, και πέτυχε πολύ. Ήμουν πέρα-πέρα χαριτωμένη.

Ός πού να γίνη ή εκθεση, μ' έβαλε ο θεϊός σε μια βιτρίνα.

(Έπειτα τ'ο τέλος)

ΣΥΓΚΙΝΗΤΙΚΗ ΑΝΤΑΜΩΣΗ

Είχαμε γράψει, είχαμε πει,
ό νους μας είχε τόσα πλάσει!
Κι' έτσι ο δικός σου γουρισμός
θάταν άληθινό γιορτάσι!

Κι' όταν ανταμωθήκαμε
—μετά άπο χρόνια—στην παταίδα
διαβάσαμε κι' ε'δ κι' ε'γώ
σαν πεινασμένοι εφημερίδα

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΡΗΓΑΣ

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

Άφιερώνται στη μνήμη εκείνου πού μ' ανέθρεψε, τού παππού μου

Εξχωριστή θέση ανάμεσα στους διηγηματογράφους μας κι' ανάμεσα σ' εκείνους πού συνετέλεσαν στην επικράτηση τής δημοτικής στη Λογοτεχνία έχει ο Άντρέας Καρκαβίτσας, «ο μεγάλος μας» Καρκαβίτσας όπως τον ονομάζει ο Παλαμής.

Τ'α πρώτα διηγήματά του είναι γραμμένα στη καθαρεύουσα. Γρήγορα όμως ο Καρκαβίτσας έννοιωσε ότι ή γλώσσα τής Λογοτεχνίας είναι ή δημοτική. Γι' αυτό ήταν κι' άπ' τους πρώτους πού δέχθηκε τ'ο κήρυγμα του Ψυχάρη.

Ό Καρκαβίτσας επαναστάτησε κυριολεκτικά. Ός τ'α 1888, μ' είχε παρουσιάσει ήταν γραμμένο στη καθαρεύουσα. Ξαφνικά όμως εμφανίζεται με δυο διηγήματά του (Κρυφός Καϋμός και Κακή άδερφή, πού δημοσιεύθηκαν στο τότε περιοδικό «Έβδομάς») γραμμένα σε καθαρή δημοτική.

Κι' άργότερα, στα 1892, όταν έβγαλε σε βιβλίο τ'α πρώτά του διηγήματα, γραμμένα στη καθαρεύουσα, δεν δίστασε να τ'α προλογίση, άποκηρύσσοντας και κεντηριάζοντας την ως τότε γλώσσα του, την καθαρεύουσα.

«Γλώσσα μπαλασσωμένη... Γλώσσα πού κάμποσοι έξυπνοι άντι να την άφήσουν μέσα στη σεβαστή θήκη της, την εσήκωσαν, τής έδωσαν όλίγη ζωή και με τ'α δεκανίκια στα χέρια, με τις άράχνες και τή σκόνη των αιώνων, την έβγαλαν μπροστά για να τους πάγη κούτσα-κούτσα στην εποχή του Λουκιανού, τού Ξενοφώντος... Είναι γλώσσα πού σου παγώνει τον ένθουσιασμό, πού πλαστογραφεί την ιδέα, σου κόβει την δύναμη, σου άλλάζει τ'ο αίσθημα.... Τής ρίχνεις χρυσάφι και σου βγάξει άρβυλλο, τής ρίχνεις αίμα και σου βγάξει λαχανόζουμο. Και άν καμιά φορά έβγαλε και λαμπρό μέταλλο, πρέ-

πει να φαντασθής πως σε καλλίτερο καλούπι τ'ο μέταλλο αυτό θάταν άκόμη λαμπρότερο...»

Και παρ'όλο, στρεφόμενος πρὸς τους νέους.

«Άχι! εις εσάς τ'ας μελλούσας γενεάς, τους μέλλοντας συγγραφείς, πού όταν σ'ας συλλογισθώ—και σ'ας συλλογίζουμαι συχνά μεσ' τή δυστυχία μου—ανεβαίνει τ'ο αίμα στο κεφάλι μου, πού σ'ας ζηλεύω και σ'ας μισώ συγχρόνως, ήξεύρω πως θα σ'ας φανούντ'α ιδικά μας έργα χειρότερα άπ' ό,τι φαίνονται σ' ήμ'ας τού Μπερτολδίνου και τού Γαϊδάρου οι φυλλάδες. Άλλ' άν μ'ας κρίνετε άπ' αυτό πολυ' θα μ'ας άδικήσετε. Δώσατέ μας τήν εποχή σας, τήν άκμή του Έθνους σας και τή φιλολογική δίψα των συγχρόνων σας, τ'α μέσα σας, κι' έβλέπατε άν δεν σ'ας άφίναμε γραπτούς Παρθενώνας...»

Σ' αυτό τ'ο τελευταίο δεν έχει και τόσο δίκαιο ο Καρκαβίτσας, γιατί οι Παλαιοί—Παπαδιαμάντης, Χατζόπουλος, Έφταλιώτης, Καρκαβίτσας κ. ά.—άφησαν τους «γραπτούς Παρθενώνας».

Στη πρώτη του συλλογή, πού ανέφερε παραπάνω, ξεχωρη θέση ανάμεσα στα άλλα διηγήματά της, έχουν οι «Νέοι Θεοί», ένα διήγημα πολυ' δυνατό και πρὸ παντός πολυ' ψυχολογημένο, και πού είναι «και τ'ο καλύτερο άπ' όλα τ'α διηγήματα πού έγραψε ο Καρκαβίτσας», όπως λέγει κάπου ο Παρορίτης.

Άκολουθεί έπειτα άπο τέσσαρα χρόνια, στα 1896, ή έκδοσις τής «Λυγερής», ή όποία είναι γραμμένη κι' αυτή στη καθαρεύουσα, άπλούστερη ήμους, και πού είναι τρόπον τινά ή μεταβατική άπ' εκεί και πέρα, ό,τι γράφει κι' ό,τι εκδίδει είναι γραμμένο στη δημοτική, στη ζωντανή γλώσσα τού Έλληνικού

λαού, πού τόσο καλά την μελέτησε ο Καρκαβίτσας.

Η «Λυγερή» είναι ένα έργο με πλοκή και συνέχεια, είναι ένα μυθιστόρημα με ειδυλλιακή υπόθεση.

Ο Γρηγόριος Ξενόπουλος, γράφοντας για τον Καρκαβίτσα, σημειώνει εξ αιτίας της «Λυγερής» του: «διαπρέπει κυρίως ο συγγραφέας της «Λυγερής», ως ζωγράφος της Έλληνικής ζωής, της άνοθεύτου, εκείνης πού αισθάνεται μέσα του περισσότερο και πού με δυσκολία την εύρισκε τριγύρω του, όπως κατήντησε η ζωή μας, άκόμη και εις τα χωριά. Οί ήρωές του είναι ρομηοί περικαθαρισμένοι με επιμέλεια, άπηλλαγμένοι από κάθε ξένον στοιχείον, παρείσακτον. Δεν αντιγράφει απλώς την ζωήν την άλλοιώνει, την επιδιορθώνει, την εξιδανικεύει, την εξελληνίζει. Είναι τó μέγα έλάττωμα και συγχρόνως τó μέγα προτέρημα τού ταλέντου του...»

* * *
Ακολουθεί ο «Ζητιάνος» (1897), τὰ «Λόγια τής Πλώρης» Α' τόμος (1899), οί «Παληές Αγάπες» (1900), τὰ «Λόγια τής Πλώρης» Β' τόμος (1902) ο «Αρχαιολόγος» (1904), «Διηγήματα για τὰ Παλληκάρια μας» (1922) και «Διηγήματα τού Γυλιού» (1922).

Τό πρώτο, ο «Ζητιάνος» είναι ένα βιβλίο με όμο νατουραλισμό κι' από αυτό αρχίζει κυρίως η αντιπροσωπευτική περίοδος τού Συγγραφέως.

Δυό φιλοτιμίες είναι αντιμέτωποι σ' αυτό, η τού τελονοφύλακος και η τού έπαίτου. Οί δυό αυτά φιλοτιμίες αποτελούν τόν άξονα τής πλοκής τού έργου. Στο τέλος υπερισχύει και θριαμβεύει η τού δευτέρου.

Ο «Ζητιάνος» είναι «τò αποκορύφωμα τού έργου τού Καρκαβίτσα. Οί διάλογοί του είναι άφθονοι και άληθεϊς: η ψυχολογία τών μεμονωμένων προσώπων φθάνει εις απόδοσιν καταστάσεων όξυτάτων υπέροχος όμως είναι ιδίως η διαγραφή τής ομαδικής ψυχολογίας, η απεικόνισις τών άψιμυθίων τής μάζης, τού φανατισμοῦ και τού δέους. Τὰ προσόντα ταῦτα δίδουν εις τόν «Ζητιάνον» θέσιν μεταξύ τών

κρατίστων νεοελληνικῶν μυθιστορημάτων. Άνεζητήθη εις τόν «Ζητιάνον» κοινωνική σκοπιμότης: έξ άλλου ο Παρορίτης ψέγει τόν συγγραφέα διότι οὐδóλως ήθέλησε νά φιλοσοφήση. Άληθώς εις πᾶν έργον άρτίως ρεαλιστικῶν δύναται εκ τών ύστερων ν' αναζητηθῶσι και νά εξαχθῶσι πολλά: και ευτυχώς δια τήν προκειμένην περίπτωσιν φαίνεται, ότι τούτο ακριβώς συμβαίνει» λέγει ο Τέλλος Άγρας.

Τὰ «Λόγια τής Πλώρης», ένα από τὰ καλύτερά του βιβλία, περιέχει είκοσιδιηγήματα θαλασσινά, στα όποια ο Καρκαβίτσας παρουσιάζεται ένας άπαράμιλλος ζωγράφος, ίσως και γιατί είναι βγαλμένα, άπ' τή διετή ζωή πού έκαμε ως γιατρός σέ έμπορικά πλοία. Κατόπιν, ως γνωστόν, ακολουθήσε τόν στρατιωτικό κλάδο, όπου έφθασε στο βαθμό τού Αρχιάτρου. Σ' αυτά ύμνει ο Καρκαβίτσας τή θάλασσα τή λεβεντοπνίχτρα. Σημειώνω ιδιαίτερα τούς «Σφουγγαράδες» τó καλύτερο τής συλλογής.

Στήν άλλη συλλογή—Παληές Αγάπες—είναι συγκεντρωμένα άλλα διηγήματα και λαϊκά παραμύθια τού Καρκαβίτσα. Σ' αυτή ανήκουν και τὰ δυό διηγήματα πού ανέφερα στην αρχή, τὰ πρώτά του στη δημοτική: Ο ρουφός Καϋμός και η Κακή Άδελφή.

Νά με λίγα λόγια τι λέει τó δεύτερο: Μία μέρα μία ομάδα από κορίτσια κίνησε για πλύση. Άνάμεσα τους είναι δυό αδελφές, η Αϋγή κι' η Κίσσα, για τις όποιες οί Μοίρες είχαν προφητεύσει ότι θά πάρουν βασιληά. Στη πλύση βλέπει ένας βασιληάς την Αϋγή, την αγαπά και την παντρεύεται. Η Κίσσα ζηλεύει, αλλά δεν μπορεί νά κάμη τίποτα, μόνο συμβουλεύεται μία μάγισσα, τήν Χάρμαινα.

Έπειτα από λίγο καιρό η Αϋγή έχει παιδάκι. Η Κίσσα πάει νά την δῆ, αλλά η ζήλεια φουντώνει μέσα της, όσο βλέπει τὰ κα'ά τής αδελφής της. Σε κάποια στιγμή τής μπήγει στο κεφάλι μία βελόνη, κι' η Αϋγή χάνεται. Η Κίσσα τήν αντικαθιστά.

Μά η Αϋγή δεν χάθηκε: έγινε ένα πουλάκι. Εξημέρωσε ο Θεός τήν ημέρα

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΗ ΣΤΗΛΗ

ΙΔΕΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΥΛΙΣΜΟΣ

ΛΙΓΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ο Ίδεαλισμός και ο Ύλισμός είναι δύο αντίθετες φιλοσοφικές έννοιες. Ας εξετάσουμε πρώτα τι είναι Ίδεαλισμός. Ίδεαλισμός (ή ιδεοκρατία) είναι η φιλοσοφική εκείνη θεωρία κατά την όποία η ιδέα, δηλ. η σκέψις, κυριαρχεί παντού. Κατά τόν ιδεαλισμό λοιπόν κάθε πράξις τού ανθρώπου καθορίζεται από τó περιοχόμενο τήςάνθρωπίνης σκέψεως. Τὰ πάντα εξαρτώνται από τήν βούλησιν τού ανθρώπου (Ίντετερμινισμός ή Αὐτ ρχία). Ο Ίδεαλισμός λοιπόν είναι μία θεωρία καθαρῶς μεταφυσική, πού καταλήγει στο ότι ο έσωτερικός κόσμος, ο πνευματικός, διευθύνει τόν έξωτερικό. Ίδεαλισταί φιλόσοφοι ήταν ο Πλάτων ο Λάϊμπνιτς, ο Σοπενχάουερ, ο Χέγγελ κ ά.

Ο Ύλισμός (ή Αϊτιοκρατία) παραδέχεται όλως τó αντίθετο, ότι τὰ πάντα προέρχονται από τήν ύλη, ο υλικός κόσμος όλα τὰ διευθύνει. Αὐτός εδημιούργησε τή πνευματική ζωή. Κατά τόν υλισμό λοιπόν τó ανθρώπινο πνεύμα, η σκέψις ή συνείδησις ή επιστήμη, ή τέχνη, εξαρτώνται από τις υλιστικούς και οίκ νομικούς παράγοντας. Έλευθερία βουλήσεως δεν υπάρχει ή βούλησις τού ανθρώπου καθορίζεται από τις υλιστικές συνθήκες κάθε εποχή (Ντετερμινισμός ή Έτερορχία). Ένώ λοιπόν ο Ίδεαλισμός, όπως είπαν, παραδέχεται ότι τόν έξωτερικό κόσμο τόν διευθύνει ο έσωτερικός, ο πνευματικός, — ο Ύλισμός ισχυρίζεται τó αντίθετο, ότι ο έσωτερικός κόσμος εξαρτάται καθ' ολοκληρίαν από τόν έξωτερικό δηλ. τόν υλικό κόσμο. Ύλισταί φιλόσοφοι ήσαν ο Δημόκριτος ο Μπύχνερ, ο Χόμπες, έπίσης ο Μάρξ. Ο τελευταίος μάλιστα, στηριχθείς στην υλιστική άποψι τής ιστορίας, έθεμελίωσε τήν σοσιαλιστική του θεωρία.

Ο ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΣ

και τὰ πουλάκια άρχισαν νά πετούν και νά κελαϊδούν στα δένδρα τού βασιλικού περιβολιοῦ. Ένα πουλάκι, με χρυσά φτερά και άργυρό σκουφοῦνι στο κεφάλι, εκείνο μόνο δε χαιρείται και δεν παίζει με τ' άλλα, Ολογουρίζει στο παράθυρο τής βασίλισσας, ρίχνει δυό τρείς ματιές μέσα και φεύγει, σαν νά φοβῶται κανένα κυνηγό».

Τό πουλάκι πέφτει στα χέρια τού βασιληά, πού τó παίρνει στη κάμαρά του, βγάζει τή βελόνα κι' εμφανίζεται η Αϋγή, πού τήν αναγνωρίζει ο βασιληάς. Στο θυμό του άπάνου δίνει μία τής Κίσσας με τήν βελόνα και: «Η κακή αδελφή έγινε άμέσως πουλί. Μά όχι πουλί με χρυσά φτερά κι' άργυρό σκουφοῦνι στο κεφάλι. Δεν κελαϊδεί γλυκά και πονετικά, πού νά μαραινῆ τὰ δέντρα και τὰ λουλούδια. Έγινε όνομα και προμα κίσσα, μαῦρο πουλί, όπως ήταν η ψυχή της. Άλλάζει λογιῶν-λογιῶν φωνές και πάντα βρίσκεται στις ρεματιές κρυμμένη».

Ο «Αρχαιολόγος» είναι τó κατώτερο έργο τού Καρκαβίτσα. Υπάρχει μία ωρισμένη θέση, με ο Καρκαβίτσας απέτυχε. Σ' αυτό χτυπιέται η προγονοπληξία μας παράση. Τὰ δυό τελευταία είναι στρατιωτικά διηγήματα

* * *
Έκτος από τὰ παραπάνω ο Καρκαβίτσας συνεργάστηκε και εις τó περιοδικόν «Εϊκονογραφημένη Έστία», δια ταξιδιωτικῶν άπό τήν Στερεάν Έλλάδα έντυπώσεων και περιγραφῶν τών Έλληνικῶν φυλακῶν. Έγραψε ακόμα και άρθρα και γνώμας εις διάφορα φύλλα υπό τó ψευδώνυμον Πέτρος Άβράμης.

Διηγήματα τού Καρκαβίτσα μεταφράσθηκαν και στη Γερμανική γλώσσα και δημοσιεύθηκαν.

* * *
Ο Καρκαβίτσας δεν άφησε επιδράσεις στους νεωτέρους του. Μά αυτό δεν θά πῆ ότι δεν υπήρξε μεγάλος. Να ο Καρκαβίτσας υπήρξε μεγάλος, μεγάλος σαν συγγραφέας, μεγάλος σαν δημοτικιστής. Αγάπησε ίσως τήν δημοτική όσο κανένας από τούς λογοτέχνες μας.

ΝΙΚΟΣ Π. ΠΑΝΟΣ

ΚΟΥΒΕΝΤΟΥΛΕΣ

ΛΑΪΚΗ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ

— Μοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ καταλάβω τὴν αἰσθητικὴ αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, μοῦ ἔλεγε τὶς μέρες αὐτὲς κάποιος φίλος, μὲ ὕψος ἀγανακτισμένου ἀνθρώπου. Καὶ σὰν νὰ γύρευε νὰ ξεσπάσῃ τὸ αἰσθητικὸ του παράπονο, συνέχισε μὲ ἐντονότερο τόνο ἀγανάκτησης. Ἄκου νὰ δῆς. Στὴ γειτονιά μας ἦτανε, μπροστὰ ἀπὸ λίγες μέρες ἀκόμα, ἓνα ὄμορφο σπιτάκι. Οἱ παλαιοὶ ξασβεστομένοι τοῖχοι του, ἡ σαραβαλιασμένη ξύλινη ἔξωτορική σκάλα ποῦ ἔφερνε σι' ἀπάνω πάτωμα, τὸ μικρὸ κηπάκι του μὲ τὰ χίλια λογίων λουλούδια μέσα τοῦ δίνανε μίαν καλλιτεχνικὴν γραφικότητα.

Κι' ἀκόμα ἓνα ξεχωριστὸ τόνο στὸ γραφικὸ αὐτὸ σπιτάκι ἔδινε τὸ μοναδικὸ του παράθυρο ποῦ ἔβλεπε στὸ δρόμο! Ἐνα ξύλινο περβάζι περιζωμένο ὀλόγυρα ἀπὸ μιὰ πλατιὰ λουρίδα φρεσκοσβεστομένου ντουβαριού.

Κι' ἦτανε σωστὸ στολίδι τὸ παραθυράκι ἐκεῖνο. Κάθε ἐποχὴ στολιζόταν καὶ μὲ λίγες γλάστρες μὲ πολύχρωμα εὐωδιαστὰ λουλούδια, ἀγαπημένη φροντίδα τῆς νοικοκυρᾶς τους, κ' ἓνα μικρὸ γλυκοκέλαϊδο πουλάκι μέσα στὸ κρεμασμένο κλουβί του ἀπ' τὴν ἀνατολὴ ἴσαμε τὸ γέγραμμο τοῦ ἡλίου, — ἀκούραστος τραγουδιστής, — κελαϊδοῦσε περιεργές ἔξωτικὲς συνθέσεις.

Κι' ὅταν, καμμιὰ φορὰ, τ' ἀνοιξιάτικα μυριόχρωμα δειλινὰ ξεπρόβαλε ἀνάμεσα στὸ καλλιτεχνικὸ αὐτὸ πλαίσιο τὸ χρυσαφένιο κεφάλι τῆς νοικοκυροπούλας τότε τὸ μικρούλικο παραθυράκι φάνταζε σὰ περιφημὸς πίνακας μεγάλου ζωγράφου.

Ἔλοιπόν, φίλε μου, ὅλη αὐτὴ ἡ περιεργὴ σκηνογραφία, ὅλη αὐτὴ ἡ γραφικότητα δὲν ὑπάρχει πιά.

— Καὶ πῶς ἔγινε αὐτό; ρώτησα μὴ ἔχοντας τί νὰ πῶ.

— Ἀπλούστατα. Τὸ σπιτάκι πουλήθηκε, κι' ὁ νέος του νοικοκύρης θέλησε νὰ τὸ ἐπιδιορθώσῃ. Καὶ μὲ τὴν εὐ-

καιρία αὐτὴ τὸ σπιτάκι ἔπρεπε νὰ πάρῃ μιὰ μοντέρνα ὄψη, ἔπρεπε κάτι νὰ χεῖ κι' αὐτὸ τὸ ἴδιο μὲ τὰ καινούργια σπίτια, ἐσκέφτηκε ὁ καινούριος νοικοκύρης του. Κι' ἔτσι ἀποφασίστηκε νὰ χαλάσουν τὸ μικρὸ παράθυρο καὶ στὴ θέσι του νὰ βάλουν ἓνα μπαλκονάκι ἴδιο μὲ κεῖνα ποῦ τόσο ἀκαλαισθητὰ πλημμυρίζουν τὶς πρόσοψεις τῶν νεόχτιστων σπιτιῶν.

Καὶ ἔτσι τὴ θέσι τῆς γραφικότητος πῆρε ὁ ἀκαλαισθητὸς μοντερισμὸς.

Δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω πιά αἰσθητικὴ ἔξυπηρετεῖ τὸ μπαλκονάκι αὐτό...

— Δὲν πρέπει νὰ σοῦ φαίνεται περιέργο. Ὅλοι δὲν αἰσθάνονται, δὲν ἐμπνέονται ἀπὸ τὰ πράγματα αὐτὰ βλέπεις. Κι' ὁ πολὺς κόσμος δὲν ἔχει καμμιὰ αἰσθητικὴ, δὲν μπορεῖ νὰ ξεδιαλύνει τὸ καλλιτεχνικὸ.

— Μὰ γιατί ὁ πολὺς κόσμος; ὁ λαὸς δὲν εἶναι κείνος ποῦ δημιούργησε τοὺς καλλιτεχνικότερους λαϊκοὺς ρυθμοὺς σ' ὅλα τὰ ἐπίπεδα τῆς τέχνης ἀκόμα καὶ σ' ὅλες τὶς πλευρὲς τῆς;

— Ἐχεις δίκιο, ἀγαπητέ μου, μὰ φαίνεται πὼς τώρα τελευταῖα ἔχει ἐξαφανισθῆ ὀλότελα ἀπ' τὸ λαὸ ἡ αἰσθητικὴ ἐκεῖνη ποῦ ἐκδηλωνότανε μὲ τὰριστουργήματα τῆς λαϊκῆς τέχνης. Θέλεις νὰ πεισθῆς γιὰ τοῦτο; Κτύταζε τὴν ἐνδυμασία του, κτύταζε τὸ σπῆτι του, κτύταζε τὰ ἐπιπλά του κι' ὅ,τι ἄλλο θέλεις πουθενὰ δὲν θὰ συναντήσῃς τὴν ἀγνὴ λαϊκὴ αἰσθητικὴ.

Παντοῦ μιὰ ἀκαλαισθησία ἐπικρατεῖ ποῦ δὲν δημιουργεῖ παρά μερικὸς ἀρρυθμοὺς ρυθμοὺς.

ΝΙΚΟΣ ΧΑΡΟΥΜΕΝΟΣ

Α. LAMARTINE

ΟΜΗΡΟΣ

Ὅμηρος! στὸ μεγάλο αὐτὸ ὄνομα ἀπ' τὴ Πίνδο ὡς τὸν Ἑλλάσποντο, ὁ ἀέρας, τὰ οὐράνια, τὰ κύματα, οἱ στεριές, ὅλα ἀντηχοῦνε.

Μνημεῖο μιᾶς ἄλλης ἐποχῆς καὶ μιᾶς ἄλλης φύσης, Ἄνθρωπε, ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει λέξη γιὰ σέ ἀρκετὰ μεγάλη! Ἡ ἄπιστη περηφάνεια του κουράστηκε νὰ θαυμάζῃ καὶ μὲ τίποτα νὰ σέ συγκρίνῃ μὴ μπορῶντας, σέ συγγέει ἀπόμακρα καὶ μὲ τοὺς μύθους τοῦ ἀκόμα, σύννεφα τοῦ παρελθόντος ποῦ τυλίγουν τὸ ποίημά σου.

Ὅστος ὁ ὑπῆρξες ἄνθρωπος, τὸ νεῶθενι κανεὶς στὸ κλάμα σου ἓνας θεὸς δὲ θὰ μποροῦσε τόσο καλὰ τοὺς πόνους μας νὰ κάμῃ νὰ στενάζουν! Πρέπει ὁ ἀθάνατος ποῦ ἀγγίζει ἔτσι τὴν καρδιά μας, νὰ χῆ βυζάξῃ τὴ συμπόνια μέσα στὸ γάλα μιᾶς γυναίκας.

Μὰ στίς πρώτες τῆς ἡμέρας, ποῦ ἀπὸ καινούργιο πηλὸ ἡ φύση ἔπλαθε τέρατα ἢ θεοὺς, ὁ οὐρανὸς σὲ ἐδημιούργησε μ' ὄλο τὸ μεγαλεῖο του, σὰν ἓναν ἄλλον Ὀκεανό, βαθύ, δίχως ὄχτο, ἀπέραντο ὄριο καθρέφτη, ποῦ στὰ κυματιστά του στήθια, δίχως διόλου ν' ἀλλοιῶσῃ τὸ γαλάζιο ἀπ' τ' ἄστατο τὸ κύμα του, ἀντανάκλει γύρω περιγύρα τὶς ὁμορφιές τῶν ὄχτων του, τοὺς βοσκὸς ποῦ κυνηγᾶνε τὶς νύμφες ποῦ φεύγουν, τ' ἄστρο ποῦ κοιμάται στὸν οὐρανό, τὸ σπασμένο κατάρτι ποῦ μακραίνει στὸν ὀρίζοντα, τὸ πέταγμα τῆς καταγίδας πάνου στίς φτεροῦγες τῆς νύχτας, ἢ τὸ φιδολίστημα τῆς ἀστραπῆς, ποῦ βογγάει περῶντας ξυστὰ πάνου ἀπ' τὸν πράσινο ἀφρὸ του καὶ σβυόντας μεσ' στὸ κύμα.

Ὅστος τὸ σύμπαν, ἀπ' τὰ χνάρια σου γεμάτο, σ' ἐδέχτη σὰν ἓνα θεό.. μὲ τὴ βοισιὰ καὶ μὲ τὴ λήθη. λένε, πὼς στίς ἀχτὲς ποῦ βασιλεύει ἡ μνήμη σου, μὲ μιὰ λύρα στὸ χέρι. ζηπάνευες τὴ δόξα σου!... Τὴ δόξα σου! Τὴ λέω, Ἡ θεία αὐτὴ λαμπάδα δὲ σταθῆ καὶ

γιὰ σένα παρὰ τ' ἀστέρι τοῦ τάφου! Οἱ ἀντίπαλοί σου, θριαμβεύοντας γιὰ τὶς δυστυχίες τῆς ζωῆς σου, βάζοντας ἀνάμεσα ἀπ' αὐτὴν κι' ἀπὸ σένα τὶς σκιὲς τοῦ φθόνου, διαφιλονείκησαν καὶ στὸ στερνὸ ἀνάβλεμμα σου ἀκόμα τ' ἀστρουποβόλημα αὐτοῦ τοῦ ἡλίου ποῦ ἀνατέλλει τόσο ἀργά.

Ἡ πέτρα τοῦ τάφου δὲν ἤξερε νὰ σέ ὑπερασπίσῃ κι' ἀπ' τὰ φαρμακερὰ τὰ φίδια, ποῦ τρῶνε τὴ στάχτη σου, γεννήθηκαν, γιὰ νὰ καταστρέψουν τὰ λείψανα ἐνὸς μεγάλου ὀνόματος, γιὰ νὰ μολύνουν τὴν ἀρετὴ μ' αἰῶνιο δηλητήριο, τὰ μικρὰ αὐτὰ ἔντομα, τὰ καταχθόνια αὐτὰ ἐρπετά, κληρονόμοι τῆς αἰσχίνης καὶ τοῦ ὀνόματος τῶν Ζωΐλων (*), ποῦ, σὰν τὰ σκουλήκια τὰ θρεμένα ἀπ' τὸ τάφο, κατατρέχουν τὴ δόξα καὶ ζοῦν μὲ καταφρόνια!

Εἶναι ὁ νόμος τῆς μοῖρας, εἶναι ἡ τύχη κάθε ἐποχῆς: Ὅσο ζῆ ἐδῶ κάτω, κάθε ἄστρο ἔχει τὸ σύννεφό του. Ὁ θόρυβος ξακουσμένου ὀνόματος, ἀπὸ πολὺ κοντὰ ἀκουσμένος, μοιάζει μὲ τοὺς ἤχους τοῦ κρεμασμένου χαλκοῦ ποῦ σκορπίζοντας τὴ φωνὴ του στὸν ἀέρα ποῦ ξυπνάει, τραντάζει τὸ ναὸ, καὶ περιάζει τ' αὐτὴ μ' ἀπὸ κακρονά, ἐνῶ πάλλεται κι' ἀπ' ἀντίλαλο σ' ἀντίλαλο κυλῶντας τοὺς σβυσμένους του ἤχους μέσα στὰ δάση, πάνου στὴ θάλασσα, στενάζει στὸ κύμα σὰν θεὸς τόνος, στὸ τεντωμένο αὐτὴ σβύνει μαλακά, ἀπαλύνει τὴ σκέψη, ἀνεβάζει τὴ ψυχὴ στὰ οὐράνια. Μαγεύει μὲ τὶς ἱερὲς του συγχορδίες τὸν εὐσεβῆ, κι' ἐνῶ ὁ ἤχος ἀγάλια-ἀγάλια σβυέται, τὸν κάνει νὰ ὀνειρεύεται ἀκόμα αὐτὸ ποῦ δὲν ἀκούει πιά.

ΚΩΣΤ. Χ ΓΡΩΛΛΙΟΣ

(*) Σημ. τ. μετάφρ. Ζωΐλος, ἀρχαῖος γραμματικὸς καὶ ρήτωρ τοῦ Δ' π. Χ. αἰῶνος Ἀπηνῆς κριτικὸς τοῦ Ὀμήρου, ποῦ ὀνομάστηκε διὰ τοῦτο Ὀμηρομάστιξ.

ΣΕΛΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

ΕΝΑ ΤΑΞΙΔΙ ΣΕ ΜΙΑ ΑΥΡΟΦΙΛΗΤΗ ΓΗ: ΣΤΗ ΜΕΓΑΛΟΝΗΣΟ ΚΡΗΤΗ

II

Κατέβηκα γρήγορα-γρήγορα τις σκάλες του ξενοδοχείου. Έτρεξα στο σπίτι μιάς μικρής-μεγάλης ποιήτριας, της **Ρένας Δεοντίδου**. Τήν είδα σάν να την γνώριζα χρόνια με υποδέχτηκαν όλοι σπίτι της, σάν κάποιον αγαπημένο δικό που είχε φύγει μιά μέρα μιά ξαναγύριζε πάλι.

Η πρώτη μου επιθυμία: να πάμε στο ξακουσμένο σ' όλοκληρο το κόσμο μουσειό.

Ο Άσκληπιάδης, μιά κόρη, ο Πόθος - αγάλματα βέβαια - πρωτοπέφτουν στο βλέμμα μου τὸ έτοιμο ν' αγαλιάσει απληστα κάθε αξιοθέατο. Μετά, πήλινα αγγεία, είδωλα, σφραγίσματα, εργαλεία, γυναικίκες που χορεύουν χειροκροτούμενες από ένα καθαριστή, διπλοί πελέκεις-ισοά σύμβολα της εποχής εκείνης-περίφημα της μινωϊκής εποχής ωοκέλυφα, ελεφάντινες σφραγίδες, πήλινες λάρναιες και τόσα, που δεν μπορεί ν' αριθμηθούν κανείς, μιλούν για τὸ παλιὸ κείνο καιρό, για τὸ **Μινωϊκὸ πολιτισμὸ** της χάλκινης εποχής.

Στὸ **Ἡράκλειο** είδα ἀκόμη τὴ Κοήνη του Μοροζίνη στολισμένη με Νύμφες και Τριτώτες, τὴ Πλατεία Καμαρών και τόσα ἀκόμη, ὅπου μιά ὥρα βρέθηκα και στὴ χλιοϊστορισμένη **Κνωσσό**. Μιά προτομή είναι στημένη μπρὸς-μπρὸς με χαραγμένα στο μάρμαρο τὰ λόγια «Sir Arthur Evans δ **Δῆμος Ἡρακλείου εὐγνωμονῶν**». Είναι ὁ Έβανς που ἡ σκαπάνη του ἔφερε στο φῶς πράγματα θαυμάσια τόσους αἰῶνες στο σκοτάδι. Τὸ Μινωϊκὸ ἀνάκτορο είναι μιά ὀλόκληρη συνοικία. Αὐλές, διάδρομοι, αἶθουσες, σχολεῖο, διαμέρισμα ζατριλίου, αἶθουσα θρόνου-κεῖ βρίσκεται ὁ παλαιότερος θρόνος της Εὐρώπης, ὁ θρόνος τοῦ Μίνωα, π' ἀντίτυπό του πήραν για τὸ διεθνὲς δι-

καστήριο της Χάγης-καθαρότητες δεξαμενές, τὸ μέγαρο της βασίλισσας, ἀποθήκες και... και... και... Θάταν ματαιοπονία νὰ περιγράψω τι είδα κεί, μεσ' τ' ἀνάκτορο τοῦ τρανοῦ βασιληᾶ, τοῦ μεγάλου δικαστοῦ, τοῦ κριτῆ κι αὐτῶν τῶν ψυχῶν στὸν Ἄδη, τοῦ Μίνωα. Λαβύρινθος! Ἡ λέξη λέει πολὺ λίγα με τὴν ἔννοια που ἔχει πάρει. Νόμιζα πὼς τώρα και θὰ βγῶ στο φῶς κι αἶφνης βρισκόμουν σὲ νέες αἶθουσες, πίστευα πὼς θάβγαίνα στὸν ἄερα και μπλεκόμουν σὲ νέους διαδρόμους. Ἄπο ποῦ ἔφευγα; ποῦ προχωροῦσα; τάχα πάντα, χίλιες φορὲς ζήτησα νὰ βγῶ χωρὶς νὰ τὸ καταφέρνω. Πήγα νὰ χαθῶ κεί μέσα, με τὴ διαφορά, πὼς δὲ βρέθηκε δυστυχῶς ἢ εὐτυχῶς ὁ σαροβόρος Μινώταυρος για νὰ γίνω (!) και και γῶ... βορᾶ του.

Ἐν' αὐτοκίνητο τρέχει στο μεγάλο δρόμο. Χωριὰ και χωριὰ προβάλλουν κάθε τόσο κι ἡ θάλασσα καίζοντας, πότε παρουσιάζεται γαλανὴ και γαλήνια και πότε κρύβεται πίσ' ἀπ' τὸν ὄγκο ἄπειρων βουνῶν. Φτάνουμε στο **Σεληνάρι**. Κατεβαίνω ἀπ' τ' αὐτοκίνητο. Σηκώνω τὰ μάτια μου ψηλά, τὰ γυρίζω κάτω, τριγύρω. Οὐτ' ἓνα στιγμή δὲν φυάχνει ἡ ὑπαρξή μου μεσ' σὲ βάθος ἀμέτρητο, δέντρα, βουνόπετρες. Μιά ἐκκλησιά παρέκει δίνει τόση μεγαλωσύνη με τὴ τόση μικρότητά της!

Στὴ **Νεάπολη** τώρα. Πάμε μιά βόλτα σὲ διάφορα μέρη. Πάμε και στοὺς παλινοὺς στρατῶνες που τ' ἀπομεινάκια τους γίναν ἴτώρα σφαγεία. Στὴ χλόη βόσκουν τρία-τέσσερα πρόβατα κι ἓνα μοσχάρι. Καῦμένα ζῶα! Φάτε, χορτάστε ἀκόμη. Εἶν' ἡ τελευταία φορὰ που νοιώθετε τὴν ἡδονὴ της ἱκανοποίησης της πείνας. Φάτε! Σὲ λίγο θὰ πέση ἀμείλιχτο στο κεφάλι σας τὸ κοφτερὸ μαχαίρι. Φτωχὰ ζῶα, θύματα κάποιων

ἄλλον ζῶων!

Ἐν' αὐτοκίνητο μᾶς φέρνει σήμερα σ' ἓνα γραφικώτατο χωριουδάκι της **Νεάπολης** στὶς **Βρύσες**. Πρωτοφθάνουμε στὴ **Μονὴ τῶν Κρεμαστῶν**. Κατ' ἀπ' αὐτὴ είναι τ' ἀγροκήπιο της **Νεάπολης**. Τὸ πράσινο δίνει και πέρνει κεί μέσα. Βλέπω ἓνα σωρὸ δένδρα, ἓνα σωρὸ φυτώρια. Παιδάκια μαθητῆς—δουλεύουν, ἄλλα σκάβοντας λάκκους, ἄλλα σκαλίζοντας, με τὴν ἐπίβλεψη τοῦ δάσκαλου—Γεωπόνου. Ρυάκια μουρουρίζουν ὁμορφα και ποτίζουν τὰ κλαριά.

— Ἐλα νὰ δῆς και και ἄλλο—μου λέει ὁ γεωπόνος—νὰ και οἱ καρποί, που τρώγοντάς τους οἱ σύντροφοι τ' Ὀδυσσεᾶ ἔχασαν πατρίδα και δικούς, οἱ λατοῖ.

Μοῦδωσε κι ἔφαγα προσθέτοντας.

— Δὲν ἔχασες; ἀκόμη.

— Καλὸ ἢ ἄσχημο δὲν ἔχει ὁ λατὸς σὲ... μένα τὴν ὁμηροῖστορημένη ἐπίδραση.

Χαιρετάμε και φεύγουμε. Ἐνα παιδάκι τρέχοντας με προφταίνει. Μοῦ δίνει ἓνα μπουκέτο μοσχόβολα φούλια και δύο λατοῦς ἐνῶ ὁ γεωπόνος φώναζε.

— Ἐφαγες λίγο, φάε και αὐτοὺς και θὰ δῆς.

Προχωρήσαμε, είδα και ἀπο μακρὸν τ' ὁμορφο ἀγροκήπιο κι ἀκούγα ὅσο προχωροῦσαμε και πὼ ἐξασθετισμένα, τὸ θόρυβο ποῦκαναν τὰ ξινάρια τῶν μικρῶν και οἱ παραγγελίες ποῦδινε ὁ δάσκαλος—γεωπόνος. Πὼς ζήλεψα για μιά στιγμή τὸν ἄνθρωπο αὐτό, που ἀποτραβηγμένο ἀπ' τις ἀπαιτήσεις της πόλης, ζῆ μεσ' τὴν ἔσυχια με τ' ἄθῶα κι ἄκακα παιδιὰ και τὴ γητεύτρα Μάννα—Φύση! Τὰ δένδρα γύρω μου σμίγαν τὸ θρόισμά τους στο πὼ μαγευτικὸ τραγοῦδι. Φαίνεται ὅτι τὸ Χινόπορο ἔχασε νὰ περάση κι ἀπο κεί πάνω, νὰ μαζέψη τὰ φύλλα και νὰ φιλοδώρησῃ τὸ κάθε τι με τις χλωμοβαφές του. Βράδυναζε πια τὸ σκοτάδι ἔρχιχε τὰ πρῶτα του θαμποχρώματα και τὸ κρῶ ἄρχισε τὴ δράση του. Κα-

τεβαίναμε με τὰ πόδια τώρα. Που και που γύριζα κι ἔβλεπα πίσω μου. Ἐνας φόβος, ἓνα μυστήριο, ποῦδιναν τὰ πυκνὰ δέντρα, τὸ σκοτάδι, τὸ ἄπειρο, με γέμιζε με και τόσο ἀπροσδιόριστο!

Τὴν ἄλλη μέρα στὸν **Ἄη-Νικόλα**. Εἶδα ἀπο μακρὸν τὴ **Σπιναλόγκα**, πολιτεία ὀλόκληρη ἀπ' ἀποδιωγμένους ἀπο κάθε γωνιά της Ἑλλάδος ἀνθρώπους, δόλιους λεπροῦς.

Και πάλι στο δρόμο τρέχοντας. Δάση ὀλόκληρα ἀπο ἔληδες και χαρουπιές μᾶς κλείνουν κάθε τόσο. Πὼ πέρα θάλασσα και βάρκες που σκίζουν τὸ γαλαζοφόρεμά της. Σκηνές πολὺλογες παίρνει τὸ βλέμμα μου. Ἐνας ὀργώνει τὴ γῆ με τ' ἄλετρι του, μιά νεῖ μαζεύει ἔληδες τραγουδώντας. Ἐνας γέρος πάει ἀργά-ἀργά με τὸ γαῖδουράκι του τ' ἄλεσμα στο μῦλο.

Χωριουδάκια φαίνονται πλαγιασμένα σὲ βονιοπλαγιές. Σταματᾶμε σὲ μιά παλιὰ Μινωϊκὴ πόλη, τὰ **Τουρνιά** κι ἕστερα ἀπο δρόμο πολὺ στρίβουμε για ν' ἀνεβοῦμε στὴ **Βασιλική**. Ὁ δρόμος, είναι ἄθλιος και τ' αὐτοκίνητο με... τρελαίνει ἀπ' τὰ πηδήματα με με ἱκανοποιεῖ τὸ τοπεῖο. Φθάνουμε. Ὀλόκληρη διαδήλωση κἀνων τὰ μικροῦλια «ἔν' αὐτοκίνητο ἔν' αὐτοκίνητο!» Εἶναι τόσο ψηλὰ που δύσκολα μπορεί ν' ἀνεβῆ αὐτοκίνητο κι ἔτσι τοὺς φαίνεται σάν κομήτης ἄν πάη κανένα.

Ὅλοι με κυττάζουν σάν φαινόμενο μὰ κι ὅλοι μᾶς χαιρετᾶνε πρόσχαρα και καλόκαρδα. Βλέπουμε τὰ εἰρήπια και μετὰ καθόμαστε στο μικρὸ καφεενεδάκι στο στενὸ πετροστρωμένο δρόμο. Γνωρίζουμε με κάποιες ἀπλοϊκὲς χωριανές. Με ρωτᾶν και με ξαναρωτᾶν για τὴν Ἀθήνα που ἡ φαντασία τους τὴν ἔχει ἀνεβάσει στοὺς ἑπτὰ οὐρανοὺς. Καθεμιά θέλει και και νὰ μου δώση, και και νὰ μου δείξη. Μπαίνω σὲ σπιτάκια ἀπλά και καθαρά που μέσα τους είναι «ἡ τιμὴ κρένος, ἕκινθος ἢ ἀγάπη, γιούλι ἢ φτώχεια». Βλέπω μιά γονὰ νὰ ἐτοιμάζεται και της λέω:

— Που θὰ πᾶς κυρούλα;

— Στὴν **Ἱεράπετρα**.

— Πώς θὰ πᾶς;

— Θὰ κατεβῶ ὡς τὸ ἴσιωμα μὲ τὰ πόδια. Κεῖ εἶναι ὁ γιός μου στὸ χτήμα, θὰ πάρω τ' ἄλλογο καὶ θὰ πάω.

— Τώρα φεύγουμε καὶ μεῖς. Ἔρχεσαι μαζί μας; θάμαστε στὴν Ἱεράπετρα σὲ μισὴ ὥρα.

Μὲ τὰ πολλὰ τὴ κατάφερα καὶ μπήκε στ' αὐτοκίνητο. Ἀπ' τὴ πρώτη στιγμή πρὶν κινήσῃ ἄρχισε:

— Τί εἶναι τοῦτο παιδάκι μου; τί ἀνασαίνει ἔτσι;

Δὲν εἶναι τίποτα. Ἡ μηχανὴ εἶναι.

Μὰ σὰν ἔκανε τ' αὐτοκίνητο τὴν πρώτη κίνησι, σὰν ἡ ὁδὸς συνήντησε τὴ πρώτη πέτρα τί φωνές ἦταν κείνες;

— Σταθῆτε... Κατεβᾶστε με... τί 'ναι τοῦτο; Σταματᾶτε το... δὲ μπορῶ... τοῦτο εἶναι σατανικό... τοῦτο εἶναι τοῦ διαβολικοῦ πρᾶγμα.

Ἀνώφελα προσπλῆθησα νὰ τὴν ἴσυχάσω. Πῆγε νὰ τρελλαθῆ ὥσπου νὰ σταθῆ τ' αὐτοκίνητο καὶ νὰ τῆς ἀνοίξω τὴ πόρτα νὰ κατεβῆ. Εἶχ' ἀποκάμει ἀπ' τὶς φωνές καὶ μόνον κείνη τὴ στιγμή μπόρεσε ν' ἀνασάνῃ βαθειά, ἐνῶ σταυροκοπιόταν γιὰ νὰ διώξῃ τὸ... ξωτικό.

— Μὴ σᾶς φαίνεται παράξενο-μού λέει ὁ σωφὲρ-ἔχω δὴ τέτοια καὶ χειρότερα.

Κι' ἀλήθεια! Πόσοι ἀνθρώποι ἀπομονωμένοι σ' ἀπόμερες γωνιές, δὲν μποροῦν νὰ νοιώσουν τὶς εὐκολίες τοῦ καιροῦ μας καρφωμένοι σ' ὅ,τι ἔφτιαξε τὸ παρελθόν! Πόσες ψυχές γερασμένες θάμπουν στὸ τάφο ἀμύητες στὴ δράση τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς προόδου τοῦ αἰῶνα μας!

Γύρισα μέρη καὶ μέρη ἀκόμη στὸ μεγάλο καλὸ νησί καὶ τώρα στὸ βαλόρι... στὸ βαλόρι, πού γοργογλυστρώντας θαμπώνει στὰ μάτια μου κάθε λίγο καὶ περισσότερο τὶς τόσες ἀγαπητὲς ἀδελφές Λεοντίδου ὥσπου τὶς σβύνει ὀλότελα μεσ' τὸ μακρυνὸ τώρα **Ἡράκλειο**. Ἀγνάντια περνᾶν καὶ φεύγουνε ἀργὰ-ἀργὰ τὰ Κρητικὰ βουνὰ κι' οἱ Κρητικὲς ἀμμογιαλιές μέχρις ὅτου περνᾶν καὶ φεύγει ἀπὸ μπρὸς μου κι' ὁ-

λόκληρο τὸ Κρητικὸ νησί.

Τὸ βραδυνὸ φτάνει ἡσυχὸ κι' ὁμομορφο. Κάποια δάχτυλα κάνουν τὸ πιάνο τοῦ πλοίου νὰ τραγουδάει μελωδικὰ καὶ γὰ ἀκουμπισμένη σὲ μιὰ μερὴ ἀ στὸ ψῆλο κατάστρωμα, ἀναμετράω τὶς ὀχτὼ μέρες πού πέρασα στὴ **Κρήτη**. Στὴ **Κρήτη**, πού εἶδα μέρη, εἶδα τοπεῖα, εἶδα ἀνθρώπους, εἶδα ἀσχολίες, εἶδα συνήθειες καὶ τόσ' ἀκόμη εἶδα, πού ὄλα μαζί, μιὰ θύμηση μονάχα τώρα, δὲν κάνουν παρὰ ἓνα: τὴν ἱκανοποίησι γιὰ ὅ,τι θέλησα, ζητώντας τὸ ταξεῖδι αὐτό, **στὴν ἀρσοφίλητη γῆ, στὴ μεγαλόνησο Κρήτη.**

Ἀγνή

ΑΦΗΡΗΜΑΔΑ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

Ἡ σκηνὴ στὸ Βερολίνο. Κάποιος γνωστός γιὰ τὴν ἀφηρημάδα του καθηγητῆς ἦταν ἐν' ἀπόγειμα ἐπίσκεψι στὸ σπίτι ἐνὸς πολὺ φίλου του.

Ὅταν θέλησε νὰ φύγῃ, ἔβρεχε ραγδαία.

Τότε ὁ φίλος του τὸν παρεκάλεσε νὰ μείνῃ τὸ βράδυ σπῆτι του, γιατί, ἀν ἔπεμενε νὰ φύγῃ μὲ κείνη τὴ βροχὴ, θὰ γινόταν μούσκεμα. Ὁ καθηγητῆς δέχθηκε. Δὲν μποροῦσε νὰ κίνη κι' ἄλλοιῶς. Ἐξαφνα ὅμως χάθηκε. Ψάχνουν ἐδῶ, ψάχνουν ἐκεῖ, πουθενὰ ὁ καθηγητῆς.

Ἦταν ἔτοιμοι νὰ πᾶν νὰ κοιμηθοῦν, ὅποτε νὰ τος, ὁ καθηγητῆς μας μούσκιδι.

— Μὰ καυμένε, τοῦ λέει ὁ φίλος του, τί γίνηκες λοιπόν. Νόμιζα πὼς θάμηνες σπῆτι μου μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ μὴ βραχῆς.

— Βεβαιότατα, ἀπάντησε ὁ καθηγητῆς, μονάχα πῆγα μιὰ στιγμουλά σπῆτι μου νὰ πάρω τὸ νυκτικό μου.

(Ἀπὸ τὸ Γερμανικὸ)

Ψ

Τ' ΑΠΟΓΕΜΜΑ

Ἔνοιωθα τὰ μιλίγια μου νὰ χτυποῦν δυνατὰ τὸ αἷμα μου ἔβραζε, τὰ μάγουλά μου κόκκινα, φατιά. Κάτι ἔπρεπε νὰ κάνω. Καὶ κάπνιζα, κάπνιζα ὄλο κείνο τὸ ἀπόγευμα ρουφώντας δυνατὰ τὸν κατνό, μὲ κανία, μὲ λύσσα.

Διάβαζα κιόλας. Κι' αὐτὸ τὸ διάβασμα ἦταν πού μ' ἔκανε ἄνω κάτω. Διάβασα Γκόρκυ, διάβασα ἀκόμη κι' ἄλλους Ρώσους ἐπαναστάτες.

Ἐξῆσα (τ' ἀπόγευμα κείνο) μαζί μὲ κατατρεγμένους ἀνθρώπους, δυστυχισμένους, ταπεινοὺς, μικροὺς, ἀσήμαντους κουρελιῆδες. Πόνεσα μαζί τους, θύμωσα μαζί τους, τοὺς λυπήθηκα, τοὺς ἀγάπησα.

Κι' ὅταν τὸ βράδυ βγήκα ἔξω περπατοῦσα γλήγορα, ἀποφασιστικά, καὶ εἶχα καὶ ὕφος... Σαναλέμε εἶχα πολὺ πεποίθησι στὸν ἑαυτό μου. Ἦξερα τί ἤθελα. Ἦμουν κάτι, κάποιος τελοσπάντων. Ἔνοιωθα τὸν ἑαυτό μου πολὺ καλὰ βαλμένο μὲς τὰ ρούχα μου, μιὰ στιγμή πασπάτεψα τὸ κορμί μου καὶ φαριστήθηκα πολὺ νοιώθοντας κάτω ἀπ' τὰ ρούχα μου τὸ κορμί μου, τὸ γεμάτο νιάτα κορμί μου—τί καλὰ—τόση θέρη, τόση ζωὴ ἔκρυβε μέσα του...

Βγήκα στὴν πλατεία. Ἐτρεξε ὁ μικρὸς πού πουλοῦσε φημερίδες καὶ ζούσε ἀπ' αὐτές-καὶ μοῦ ἄπλωσε τὸ χεράκι του καὶ μὲ κύτταξε μὲ τὰ ματάκια του (ἀλήθεια ὄλα τὰ μικρὰ ἔχουν ὠραία, πολὺ ὠραία μάτια). Πιὸ ὕστερα θυμήθηκα ἓνα μορφασμὸ στὸ πρόσωπό του, κι' ἀκομὴ νομίζω-γιατί δὲν πρόσεξα καθόλου-πὼς κοῦσταινε πολὺ (τ' ἀπόγευμα κείνο).

Τὸ παραμέρισα, σχεδὸν τὸ σκοντησα, κι' ἔτρεξα νὰ συναντήσω τὴ Μαρία, τὴ Μαρία πού τῆς λέω ἓνα μῆνα τώρα πὼς τὴν ἀγαπῶ, μὰ δὲν ἀγαπῶ, γιατί δὲν ξέρω καθόλου, μὰ καθόλου, τί θὰ πῆ ἀγάπη...

Κι' ὕστερα τὸ βράδυ-βράδυ, σκέφτηκα πὼς ἀληθινὰ εἶμαι κακός, πολὺ κακός καὶ στεναχωρέθηκα, λυπήθηκα...

Αὐγουστος 1934

Λούτζ

ΞΥΠΝΗΜΑ

Τὰ δυὸ παράθυρα τῆς κάμαρας τοῦ Φρίτς ἔβλεπαν στὴ μεγάλη αὐλὴ τῆς ἐπαύλεως μὲ τὰ ἀραιὰ δένδρα Πρωῖ-πρωῖ τὴν ἡσυχία τῆς μισοσκοτεινῆς κοιλάδας τὴν τάραξε ἡ φωνὴ τοῦ πετεινοῦ πού φώναζε ὄλους νὰ ξυπνήσουν γιατί ἡ ἀνοιξιὰτικὴ μέρα προμηνύονταν ἔξοχη.

Τὰ χρυσοπράσινα φύλλα τῆς λεύκας κουνιόταν ἐλαφρὰ στὸ χέδεμα τοῦ ἀγέρα σὰν νὰ χαιρετοῦσαν τὴν αὐγὴ. Στὸν οὐρανὸ πλανιόταν ἓνα ὄχρὸ φῶς καὶ στὴν ἀνατολὴ ἓνα ἀπαλὸ συννεφάκι πού ὀδοῖζε, ἔδειχνε πὼς σὲ λίγο θὰ ἔβγαινε ὁ ἥλιος.

Ὅταν ὁ Φρίτς ξυπνοῦσε, ὄλο τὸ ἀγροτικό σπῆτι ἦταν γεμάτο ζωὴ καὶ κίνησι. Ὁ ἥλιος ἀνέβαινε στὸν γαλανὸ οὐρανὸ φωτίζοντας τριγύρω.

Τὰ παιδιὰ τοῦ γεωργοῦ ἔβγαζαν τὰ ζῶα ἀπ' τοὺς σταύλους τὰ ὠδηγοῦσαν στὴν βροῦση καὶ κατόπιν στὰ χωράφια γιὰ τὸ ὄργωμα. Οἱ κοπέλλες καθάριζαν τὸ χόρτα καὶ ἐτοίμαζαν τὶς κατσαρόλες γιὰ τὸ φαί, κι' ἡ Σούζη ἡ κόρη τοῦ ἐπιστάτου πήγαινε στὸ σταῦλο μ' ἓνα καθαρὸ κουβά γιὰ ν' ἀριέξῃ τὶς ἀγγελίδες. Ἦταν ὠραῖο νὰ βλέπῃ κανεὶς τὰ καλὰ αὐτὰ ζῶα τόσο γαλήνια νὰ παρακολουθοῦν τὴν μικρὴ τους κυρία πού τοὺς ἔλεγε γελαστή.

«Ἐλα Κόκκινη, στάσου Ἀσπροῦλα... ἀφήστε με νὰ περάσω».

Καθόταν στὸ μικρὸ τῆς σκαμνάκι καὶ ἄρμεγε. Ὅταν ὅμως καμμιὰ ἀγγελίδα δὲν ἦταν φρόνιμη θύμωνε ἡ μικροῦλα καὶ φώναζε ἀπειλητικά:

«Ἄ! δὲν θὰ ξαναλθῶ πιά τελείωσε»
Κι' ὁ Φρίτς πού κύτταξε ἀπ' τὸ παράθυρο, ὅταν τ' ἀκουγε αὐτὸ, γελοῦσε μὲ τὴν καρδιά του.

[Breckmann-Chatrion]

Ἀγνή Καρδιά

ΔΙΑΔΙΔΕΤΕ

ΤΟ «ΜΑΚΕΔΟΝΟΠΟΥΛΟ»

ΑΣΠΙΛΕ.

Τὴν εἶδα πάλι στ' ὄνειρο μου, κι' ὄταν ἀνοιξα τὰ μάτια μου κι' ἀντίκρισα τὸ ἡμερολόγιο μὲ τὰ μεγάλα μαῦραγράμματα, «Παρασκευή 14 Μαρτίου» ἀναστατώθηκα, τυλίχθηκα στὶς κουβέρτες μου καὶ βύθισα τὸ κεφάλι μου στὸ μαξιλάρι βαθειά, βαθειά, γὰρ νὰ μὴν ἀκούω, νὰ μὴν βλέπω τίποτα. Νὰ μὲ ξαναπάρη ὁ ὕπνος, νὰ μὴ τελειώσῃ τ' ὄνειρο!

Ἦτανε λέει μπροστὰ στὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας. Μὲ τὰ μάτια ψηλά καὶ μὲ φωνὴ πλούσια, πού δειλὰ σιγότερμε, τῆς ἔψαλνε τὸ «Ἀσπιλε!»

Κόσμο πολὺ εἶχε, κι' ἀπ' τὴ δική μας κι' ἀπὸ τὶς ἄλλες γειτονίες. Κι' ἐγὼ χωμένη στους πιστούς καὶ στὰ λιβάνια, ἔσφιγγα νευρικά τὴ Σύνοψη στὰ χέρια καὶ θερμοπαρακαλοῦσα ψυθιοιστὰ νὰ τὸ βγάλῃ χωρὶς λάθος — εὐγενικὰ ἀγωνία πού μ' ἄφησε μιὰ τρυφερὴ ἀνάμνηση.

Τώρα π' ἀνθίζουν χαμηλὰ οἱ βιολέτες καὶ στολίζονται τὰ κλωνάρια στὶς ἀμυγδαλιές, δὲν μπορῶ νὰ βγάλω ἀπὸ τὸ νοῦ τὴν φιλενάδα μου τὴν ξέγνοιαστη μὲ τὶς καστανὲς μοῦνικες καὶ τὴν ὠραία φωνή.

Ἔτσι ὀλόγυια, ὅπως ἦταν ὅταν μ' ἄφησε, τὴν εἶδα στ' ὄνειρό μου.

Σὰν σήμερα πού ἀρχίζουν οἱ χαιρετισμοὶ πηγαίναμε στὸ βάλτος τοῦ κήπου. Στὸ καμαράκι πού φύλαγε τὰ ἐργαλεῖα τοῦ ὀ περιβολάρη μας.

Ἐκεῖ κάναμε τὶς πρόβες ἀνάμετα στὰ πρασινοβαμμένα ποτιστήρια, στὰ κουτιά μὲ τοὺς σπόρους τῶν λουλουδιῶν καὶ τὰ χρωματιστὰ φακελλάκια.

— Ἔλα, πάρε τὴ Σύνοψη καὶ μέτρα πόσα λάθη θὰ κάνα.

Μέσα σὲ μιὰ καινούργια γλάστρα καθόμουνα.... ἀναπαντικά. Μὲ τὸ κεφάλι πού πρόβαλλε ὄρθιο σὰν λουλούδι, κάκτος ἄς ποῦμε, καὶ τὰ πόδια κρεμασμένα ἀπ' ἔξω. Ἡ Ζήτσα ὀρθὴ μπροστὰ μου ἔψαλε.

— Ἀσπιλε! ἀμόλυντε.. Πάσχισα, καὶ γὼ μαζί της, νὰ τὸ μάθῃ, νὰ τὸ πῆ ὦ-

ραῖα τὸ βράδυ στὴν ἐκκλησία κι' ὅμως ἐκεῖ χωμένη στὴ γλάστρα περιμένα μὲ μάτι κυνηγοῦ νὰ βρῶ τὸ λάθος καὶ νὰ θριαμβεύσω!!

Τὶ παρὰξένα καμμιὰ φορὰ τὰ συναισθήματα τοῦ ἀνθρώπου!

Γρήγορα, ὅταν μεγάλωνε ὁ θρίαμβος σὲ πῖναν ἢ μελαγχολίες.

— Οὐοὺφ καὶμένη Ζήτσα τί θὰ γίνῃ μὲ σένα; ξαναπέστο καὶ πρόσεχε!

Καὶ κείνη τὸ ξανάρχιζε μὲ τὴ γλυκεῖα κι' ὠραία τῆς φωνή.

— Ἀσπιλε, ἀμόλυντε...

Ἔτσι γινόταν τότε.. Τώρα ἡ φιλενάδα μου εἶναι κοντὰ στὴν Ἀσπιλη καὶ γὼ τὸ τραγοῦδι τῆς, τ' ἀκούω μόνο στ' ὄνειρό μου. **Ὅτις**

ΑΝΕΚΔΟΤΟ

ΑΝΕΠΙΘΥΜΗΤΟΙ

ΕΠΙΣΚΕΠΤΑΙ

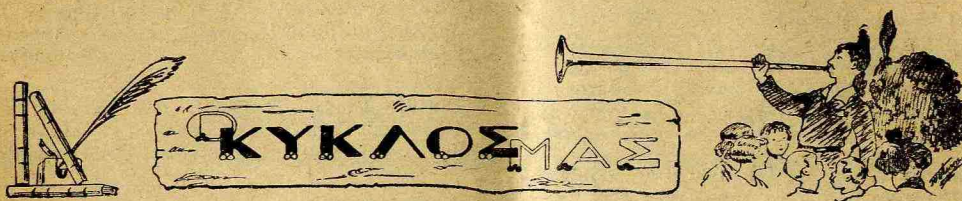
Ἔνας πρεσβευτὴς σὲ κάποια ἐπίσκεψη, πῶκαμε στὸν Μπίσμαρκ, τὸν ὀώτησεν ἐνῶ κουβέντιαζαν, πῶς τὰ κατάφευγε καὶ ξεφορτώνονταν ἀμέσως ἐκείνους ἀπὸ τοὺς ἐπισκέπτας του, πού τοῦ ἦταν ἀντιπαθητικοί.

— Εἶναι τόσο ἀπλό, ἀπάντησε ὁ Μπίσμαρκ. Ἡ γυναῖκα μου ξέρει ποιῶν οἱ ἐπισκέψεις μοῦ εἶναι ἀνυπόφορες. Ὅταν δῆ πῶς ἤλθε κανένας ἀπ' αὐτοὺς, μπαίνει στὸ δωμάτιο μου καὶ μὲ φωνάζει ἔξω γιὰ ὀποιαδήποτε αἰτία.

Δὲν πρόφτασε καλὰ-καλὰ νὰ τελειώσῃ τὴ φράση του ὁ Μπίσμαρκ, καὶ νὰ ἦ γυναῖκα του:

— Ὅθων πότε θὰ πάρῃς τὸ γιατρικό σου; εἶναι μιὰ ὠρα πού περιμένω νὰ σοῦ τὸ δώσω.

(Ἀπὸ τὸ Γερμανικὸ)

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἀγαπητοὶ φίλοι,

Τὸ φύλλο τοῦ Μαρτίου ἄργησε νὰ σᾶς σταλῆ λόγω τῶν τελευταίων γεγονότων. Ἡ ἄργητα πάντως δὲν ὀφείλεται σὲ μᾶς. Ἴσως μάλιστα καὶ νὰ παρᾶπτε κανένα φύλλο γι' αὐτὸ παρακαλοῦμε τοὺς φίλους μας πού τυχὸν δὲν τὸ πῆραν νὰ μᾶς τὸ γράψουν.

Στὴ σελίδα 175, στήλῃ α' στίχος 29 νὰ διαγραφῆ ἡ λέξη *παρόσχη*, πού τὴν κόλλησε ὁ τυπογράφος.

Δούλα *Μιχαλοπούλου*, δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ νὰ πᾶμε μπρὸς, μὲ φίλους σὰν καὶ τένα· εὐχαριστοῦμε γιὰ τὰ καλὰ λόγια καὶ συνδρομή.

Ανσόχαρτο, πήραμε τὸ γράμμα σου καθὼς καὶ τὸ Πασχαλιᾶτικο διήγημα. Εὐχαριστοῦμε πολὺ. Σχετικὰ μὲ τὴ νουβέλλα γράφουμε χωριστὰ.

Δοῦ μᾶς κατέκτηρες, μᾶς ἐνθουσίασες ὄλους. Γιὰ τοὺς δικούς σου μὴν ἀνησυχῆς.

Εὐχαριστοῦμε γιὰ τὰ καλὰ λόγια καὶ τὴ συνδρομή, *Ἐμ. Κνιδάκι*.

Εὐχαριστοῦμε, *Χωρὶς Φτερά*, γιὰ τὸ ξεσπάθωμα. Ποτέ δὲν μᾶς ξεχνᾶς.

Πριγκίπισσα τῶν Δολλαρίων, εὐχαριστοῦμε θερμὰ γιὰ τὸ συγχρητικὸ γραμματάκι καὶ σοῦ στέλλομε τὶς εὐχὲς μας γιὰ τὴ γιορτὴ σου.

Ἀγνή, Μικρομέγαλε, Βρυσούλα, Χρ. Δύση, Φ. Ἀγαλίδου, πήραμε τὶς συνδρομὲς σας καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμε.

Ἐπίσης πήραμε τὶς συνδρομὲς τῶν *Β. Καμινάρη, Στ. Κυριαζή, Κ. Ζαφειριάδη, Μ. Δενδρινού, καὶ Στ. Παπαδάκη*. Ἐπίσης τῶν *Χρ. Ταχτικά, Δ. Σαποντζή, Ἀ Τόλιου, Η. Κρόκου, Μ. Χοντροματιδῆ, καὶ Θ. Δολιδῆ* γιὰ *Μ. Γ. Ε.* καὶ *Α. μπατζή* γιὰ *Μ. Σ. Κ. Μ. Κατσώνη, Β. Σκουλάκη*. Ὅλους τοὺς εὐχαριστοῦμε. Ἀπρίλιος 1935

ΓΙΑ ΤΗ Σ. Σ. Σ.

Ἀπορρίπτονται: «Τὸ βάζο» τῆς Μ. Ν., πολὺ ἀφύσικο. Γιὰ τὸν ἴδιο λόγο καὶ Ὀ Μικρὸς Πίτης» τοῦ Χ. Χ. «Σκέψεις» τοῦ Ι. Ε. πολὺ γνωστὲς. «Σπίτσα» τοῦ Γ. Γ., κοινὴ ὀπόθεσις.

Ἐγκρίνονται: «Τὸ καλάμι» τοῦ Ἀετιδέ

ως, «Ἡ εὐτυχία πού ἔφερε...» τῆς *Φανῆς Δούζη*, «Τὰ πρῶτα ἰτσάκια» τῆς *Χωρὶς Φτερά* καὶ «Ὁ Ἀετιδέ» τῆς *Πριγκίπισσας τῶν Δολλαρίων*

Τὸ δικό σου Κ. Σαρ. «Χιονισμένη Λάρισα» στὸ ἐπιστρέφουμε καὶ τὸ περιμένουμε χωρὶς τὰ πολλὰ περιττὰ πού ἔχει καὶ σὲ σωρᾶτὴ δημοτικῆ.

ΨΕΥΔΩΝΥΜΑ

Ἐγκρίνονται: Μικρομέγαλος, Σόλβα Μπαρέσκου, Μύρα, Ρίτα, Ἡλιόβγαλη, Radical, Κύριος Ἀπαραιτήτος, Σόνια, Θεροκόληπος, Ἀστὸς τῶν Χιονοσκεπῶν Ὀρέων, Ματθαῖος ὁ β', Ζουρλοπαντιέρα, Λόεγκριν

ΜΙΚΡΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ

Γ-244. *Ὀλυ*, γιὰ τὸ ἀπολλὰ ἀποχαιρετηστήρια; μήπως γιὰτὶ ἀκόμη δὲν ἀνεχώρησες; 15 3-35. *Ματθαῖος ὁ β'*

Γ-245 Μακεδονόπουλα-ες μὲ θέλετε στὴ κίνησή σας; *Μαρία Δεπλοσις*, πόσο θάθελα νὰ γνωρισθοῦμε! *Ἡλιόβγαλη*

Γ-246 *Βασίλη*, γιὰ τοὺς μὴ λατινομαθεῖς γράφε Ἑλληνικὰ τὶς ἀγγελίες. *Μυρέλλα*

Γ-247 *Ταρζάν*, σὰν νὰ πολυσυχνᾶξῃς στὰ Γραφεῖα τοῦ ἄλλου περιοδικοῦ. Τὶς πληροφορίες πού θέλεις ζήτησέ τε... *τηλεφωνικῶς. Μουστάρδα*

Γ-248. *Τρισκατάρατε*, Ultima, de fragmento latino nuntiationis Γ-213, phransea spectat ad conditionem tuam. Et nunc venio paraulare de mea aetate. Civitaten graecam habeo plenam atque cuncta civis jura. In contrarium tu in diminutionis capitis conditione es et nullus juris capacitatem habes Vae tibi parvo. *Basilius de Serpos*

Γ-249 *Γερμανόπληκτε* οὔτε λόγος νὰ γίνεταὶ ὄτι προτιμῶ τὸ δεύτερο. *Ρεῆς*

Γ-250. *Φοιτητὴ Γεωπονίας*, μὲ τὴν Γ-223 εἰσάγεις γλαῦκα εἰς Ἀθήνας *Μουστάρδα*

Γ-251 Ἀγαπητὴ *Φιλέρημος*, σὺ μόνη σου προσεφέρθῃς νὰ μὲ φορέῃς φουστάνια. Ὅσο γιὰ τὸ «μεθύσι» ὑπάρχουν δυὸ εἰδῶν: ποτοῦ καὶ ψυχῆς. Διασάφησε πῶ ἀπ' τὰ δυὸ ἐννοεῖς. *Ταξιδιώτισσα*

Γ-252 *Αγαπητέ Γριφάκο*, δυό νέοι μαγα-
ρίτες: α) «λιγότερο γεμάτος» — ίσως κατά τὸ
«χαμηλότερος ψηλός» ἢ «περισσότερο λίγος»
— καὶ β) «Τὸ νὰ κρίνῃ κανεὶς ὑποθέτοντας
εἶναι μὰ ἔλλειψις κατὰ τῆς φιλανθρωπί-
ας»!!!!
Δις Περιττῆ

Γ-253. *Δις Περιττῆ*, θὰ πάρῃς νὰ πειράξῃς
τὸν *Γριφάκο* σου ἢ νὰ τὸν λάβω ὑπὸ τὴν
προστασία μου; *Κύριος Ἀπαραίτητος*

Γ-254. *Φανή Λούζη*, ἀκόμα τσοῦζουν τὰ χέ-
ρια μου ἀπὸ τὰ χειροκροτήματα τῆς Κυρια-
κῆς. Μπράβο ἦσουν σπουδαία! Δέξου τὰ θαρ-
μά μου συγχαρητήρια. *Αἴτια Σταύρου*

Γ-255. Ὅσα δὲ φτάνει ἡ ἀλεπού τὴν κάνει
κρεμαστάρια. *Μυρέλλα*

Γ-256 *Σόνια* μικρὴ μου βαπτιστικιά βλέπω-
πὼς βγήκες καὶ σὺ στὴν κίνησί μας. Mais tu
dois être sage ma petite. *ντὲ Σεργὸς*

Γ-257. *Φανή Λούζη*, ἂν θές νὰ γνωρισθοῦμε
ἔλα στὶς 22 Ἀπριλίου στὴν γωνιά τοῦ Πα-
παστρατοῦ στὴν παραλία στὶς 11.
Αἴτια Σταύρου

Γ-258. *Κρίνο τῆς Λαγκαδιάς*, με γειά τὰ και-
νοῦργια σου ρουχάκια ποὺ ἀγόρασες στὶς
20 3-35. *Μσερμπαντάκος*

Γ-259. ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ *Ἀφιλοσόφητου*, νέος
εἰκοσαετής, κομψὸς καὶ σοβαρὸς. Τύπος κοσμι-
κοῦ νεανίου. Σειραστὸς χρονογράφου ἐφημερίδος
καὶ συγγραφεὺς νομικῶν βιβλίων. Ὁπαδὸς
τῆς ὀλίγῃς φιλοσοφίας. *Σέλευκος ὁ Κεραυνὸς*

Γ-260. ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ: Πάντα βιαστικὴ, τρε-
χάτη, toujours des affaires. Τὸ μπερεδάκι
στραβὰ στὰ περμανάντ ἀπάνω καὶ τώρα τε-
λευταία μετὰ τὴν κασ- Σούλα τῆς Ζωγ(ρ)α-
κῆς. Ποιά εἶναι; *Ταξιδιώτης*

Γ-261. Ὁλυ [Βιργινία-Εὐθαλία carum pol-
rhadium] πὼς τὰ περνεῖς, μᾶς θυμάσαι κα-
θόλου; *Radical (de Serpos)*

Γ-262. Ὁλυ, *Ἀφιλοσόφητε, Βάγκνεο, Θεό-
τρελλῆ Τσιγγάνα*, σὰς ξέρω καὶ με ξέρετε.
Μπορεῖτε νὰ με ἀνακαλύψετε; *Μύρρα*

Γ-263. ΦΑΝΗ ΛΟΥΖΗ optimus amicus Τα-
xidiotēs semper de tua persona parulat; di-
cit multa bona. Quis estis? desiderium co-
gnoscendū vos magnum est. Expectemus
ντὲ Σεργὸς-Κρίνο τῆς Λαγκαδιάς

Γ-264 Μπαίνοντας στὸ σαλόνι τοῦ Μακεδο-
νοπούλου χαϊρετῶ ὅλα τ' ἀγαπημένα μου ἀ-
δέλφια. *Βερνίκια*, πὼς πᾶν οἱ φίλες σου μετὰ
τὸ *Κρίνο τῆς Λαγκαδιάς*; Ἀλληλογραφῶ μ'
ὄλους-ες. Διεύθυνσις: Ξενοδοχεῖον Παλλάδιον
Θεσσαλονίκῃ διὰ *ΡΙΤΑ*

Γ-265. ΤΡΙΣΚΑΤΑΡΑΤΕ, ἤρθες κήρυξ τῆς
ἀγάπης καὶ ὁμονοίας ἀλλὰ με ποιὸν δὲν τσα-
κώθηκες *Μουστάρδα*

Γ-266. *Ταρζάν, Ρούντι*, ἀλληλογραφεῖς;
Γράφατε: Γαβριὴλ Μιχαλιάδην, Κοπερνίκου
88 Ἐνταῦθα διὰ: *Χαρίκλεια Ἐλευθεριάδου*

Γ-267. *Χλωρὸ Λουλούδι*, στὴν ἐκδρομὴ μας,
πορ' ὅλη τὴν κόουραση καὶ τὴν σκό-
νη, ἀποκομίσουμε μετὰ τὴν λίγη-δυστυχῶς—πα-
ρεῖα μα' ἰ σου, μὰ ἄριστη ἐντύπωσι, ἀπὸ τὴν
γνωριμία σου *Β. Καλεῦρας ντὲ Σεργὸς
Ταξιδιώτης*

Γ-268. ΤΡΙΣΚΑΤΑΡΑΤΕ, τὶς χειρισμοὺς
μπορεῖς νὰ τοὺς πάρῃς ὅπως σου γουστάρει.
Πάντως ἀνεξαρτήτως τῶν προϋποθέσεων
προκύπτει σαφῶς: ἀνικανότης εἰς χειρισμὸν
πηδαλίου ΤΡΙΣΚΑΤΑΡΟΠΟΥΛΟΥ, ἐφ' ᾧ
ἐντὸς ὀλίγου θὰ σβύσης ἀδόξως. Sic transit
gloria mundi. *Γερμαὶ ὀπληκτε: Ἀδὲν θέλω
νὰ ξέρω ποιὸς εἶσαι.*
Fräulein Doktor

Γ-269. ΤΡΙΣΚΑΤΑΤΑΤΕ, πὼς νεκρὴ ἀφοῦ
τὴν μεταχειρίσασθε, ἢ μᾶλλον τὴν...κακομετα-
χειρίσασθε; Ὁλυ: Στὴ Γ-236 ξέχασες κατ'
Πολφάδιον. Ταρζάν

Γ-270. ΤΡΙΣΚΑΤΑΡΑΤΕ ἢ Γ-239 δείχνει
πὼς ἔχεις ἐξαιρετικὸ πνεῦμα. *Κρίνο τῆς
Λαγκαδιάς* τὴν Γ-243 οὔτε σὺ ποὺ τὴν ἐγρα-
ψες πιστεύω νὰ τὴν κατάλαβες.
Ἐτεὸς τῶν Χιονοσκεπῶν Ὁρέων

Γ-271. ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ
Χαῖρε τοῦ Ταρζάν σουλοῦπιον τὸ θανμαστὸν.
—Χαῖρε τῆς Ὁλυ πολφάδιον τὸ ξαμουστὸν.
Χαῖρε τοῦ ἀντισυνδέσμου διάλυσις προσέγ-
γίζουσα.—Χαῖρε Βάγκνεο καρδιάς θερί-
ζουσα,

Χαῖρε τῆς Θετίδος ἀστὴ λαμπιδῶνος ἡ-
λιακῆς.—Χαῖρε ἀῆ ἐν τὸς τῆς τοῦ Ἀφιλοσο-
φήτου ἐμφωλευῶν κεφαλῆς.

Χαῖρε τῆς Καπνικαρῆας ἀναχώρησις πολ-
λάκις ἀναβληθεῖσα—Χαῖρε τῆς Ρούντι ἐκδο-
σις αἰσθητῶς βελτιωθεῖσα. *Θρησκώληκτος*

Γ-272. *Τρισκατάραιτε*, σοῦ κηρύσω τὸν πό-
λεμο, *Μαρία Δυπλεσις*, μιὰς θανμάσια τὰ
ἑλληνικὰ πράγμα ἀσύνηθες σὲ σὰς τῆς Θεο-
σαλονίκης *Σύλβα Μπαρτσίκου*

Γ-273 *Κρίνο νῆς Λαγκαδιάς*, τιμὴ μου νὰ σὲ
συνοδεύσω, ἀλλὰ μᾶλλον σὺ πρέπει νὰ με
συνοδεύσῃς

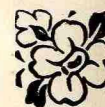
Βερνίκια

Ἐὶς Ζαχαρωμαστεῖον "ΔΙΕΘΝΕΣ,"

ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ 17 Τηλ. 23-46

θὰ βρῆτε τὰ καλύτερα γλυκά, πάστες, σοκολατάκια,
βουτήματα, πετι-φούρ, κατασκευαζόμενα ἀπὸ τὰ ἀγνό-
τερα ὕλικα

Salon des Fleurs

STATHAKIS

Ἰδιότητα ἀνθοκήπια ἐκτάσεως

40.000 πῆχων

παρὰ τὴν ὁδὸν Λαγκαδᾶ

ΔΙΑΡΚΗΣ ΕΚΘΕΣΙΣ: Γαρύφαλα, Τριαντάφυλλα, Κυκλάμενα,
Μενεξέδες, Ζουμπούλια, Νάρκισσοι καὶ ὅλα τὰ ἀνθὴ τῆς ἐποχῆς.

ΑΓ. ΣΟΦΙΑΣ 17

ΑΡ. ΤΗΛ. 37-98

ΜΑΚΕΔΟΝΟΠΟΥΛΟ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΙ
ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Ἐκδίδεται ἀπ' τὸ Διαπλασιακὸν Σύλλογον

"ΧΑΡΟΥΜΕΝΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ,"

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Ν. Π. Πάνον, Μητροπολίτου Ἰωσήφ 10

Ἐπεύθυνος:

ΒΑΣ. ΚΑΛΕΥΡΑΣ

ΖΑΝΝΑ 9

Τύποις

Ι. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

ΠΑΝΤΑΖΙΑΟΥ 10

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ἐτησίᾳ Δρ 30 Ἐξάμηνος 15, Τρίμ. 9

Τιμὴ Φύλλον δραχμαὶ 3

ΤΟ
"ΜΑΚΕΔΟΝΟΠΟΥΛΟ,"

Πωλεῖται

ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
ΑΛΕΞΙΟΥ - ΠΙΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀγίας Σοφίας 29

Πάντοτε φθηνότερα

ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑΪΚΗ & ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΑΓΟΡΑ

ΕΡΜΟΥ 18

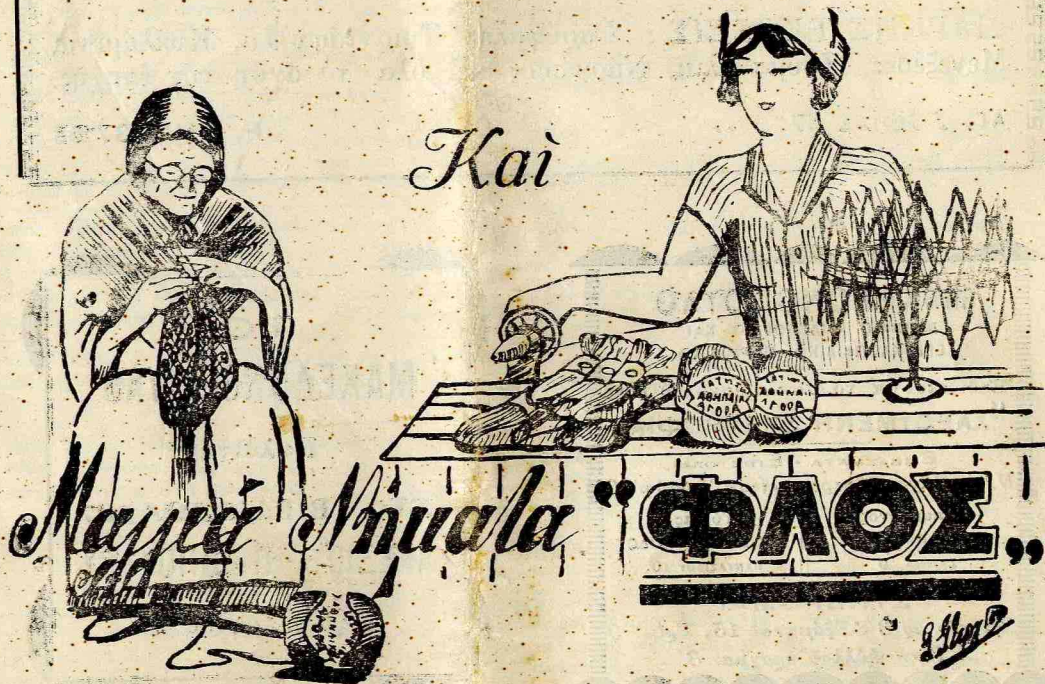
Καμπαρίνες, Παλτά,
'Αδιάβροχα, 'Υποδήμα-
τα ανδρικά και παιδικά.

Κασμήρια 'Αγγλικά και
τὰ ἀφθαστα τῶν Ἑλλη-
νικῶν "BRITANIA,"

Πλεκτὰ, Μάλλινα,
Μπλούζες, Ζακέτες,
Πουλόμερο, Φανέλλες,
'Υποκάμισα, Γραβάτες

Δώρα χροῖσιμα
Παιγνίδια ὠραία

Καὶ

Μαγειὰ Μηχανὰ "ΦΛΟΣ,"

ΠΛΟΥΤΟΣ ΕΙΣ ΟΛΑ ΤΑ ΕΙΔΗ
ΤΙΜΑΙ ὈΡΙΣΜΕΝΑΙ ΚΑΙ ΑΣΥΝΑΓΩΝΙΣΤΟΙ